

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
گروه نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
مجموعه گزارش شماره ۱۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان	تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور
کد شناسه	۹۸-۹-۱۰۱۵۸
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورنده	طاهره عدل‌بند - فرج اله فتح اله پور کامی
همکاران	شیرین جعفری - مهسا فتاح - مجید سلیمانی - علیرضا فلسفی - یاسمن طاهری - سمانه نیازخانی - رضا محمدی شریف - هادی خسروشاه
مشاور علمی	سعید طاهری
ناظر علمی	محمدجواد محسنی‌نیا
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	پاییز ۱۳۹۸
صفحه‌آرایی	محمدسعید حسن پورزرکامی
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران - خیابان نجات الهی - خیابان سپند - پلاک ۱۶	
https://www.dfrc.ir/ Email: info@dfrc.ir	

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

خلاصه مدیریتی

۱	مقدمه
۱۳۹۹	۱- جهت گیری ها، راهبردها و سیاست های تعیین شده در برنامه ششم - احکام دائمی - بخشنامه بودجه سال
۲	۱-۱- اهداف کلی، راهبردها و سیاست های تعیین شده در برنامه ششم توسعه
۴	۲-۱- موضوعات خاص بخش در برنامه ششم توسعه
۴	۳-۱- بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۹
۵	۲- چالش های اساسی و راهکارهای بخش
۵	۱-۲- چالش ها
۶	۲-۲- راهکارها
۸	۳- تبصره های بودجه مربوط به بخش در لایحه بودجه ۱۳۹۹
۱۰	۴- تحلیل مهم ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش
۱۱	۵- تحلیل شاخص های عملکردی بخش
۱۵	۶- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه ها و نوع درآمدهای مختلف بخش
۱۵	۱-۶- عملکرد درآمدی طی سال های ۹۷-۱۳۹۶
۱۷	۲-۶- درآمد بخش طی سال های ۹۹-۱۳۹۸
۲۱	۷- تحلیل اعتبارات هزینه ای بخش
۲۱	۱-۷- اعتبارات هزینه ای بخش برحسب برنامه اجرایی
۲۱	۱-۱-۷- عملکرد اعتبارات طی سال های ۹۷-۱۳۹۶
۲۳	۲-۱-۷- وضعیت اعتبارات طی سال های ۹۹-۱۳۹۸
۲۵	۲-۷- اعتبارات هزینه ای بخش برحسب دستگاه و ردیف
۲۵	۱-۲-۷- عملکرد اعتبارات طی سال های ۹۷-۱۳۹۶
۲۷	۲-۲-۷- وضعیت اعتبارات طی سال های ۹۹-۱۳۹۸
۲۹	۳-۷- ردیف های متفرقه بخش

- ۲۹ ۱-۳-۷ عملکرد اعتبارات طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶.....
- ۳۰ ۲-۳-۷ وضعیت اعتبارات طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸.....
- ۳۱ ۸- تحلیل شاخص‌های مالی بخش.....
- ۳۱ ۱-۸ سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش از بودجه عمومی دولت.....
- ۳۱ ۲-۸ سهم اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی از فصل آموزش و پژوهش.....
- ۳۲ ۹- تحلیل اعتبارات عمرانی بخش آموزش و پرورش عمومی.....
- ۳۲ ۱-۹ تصویر وضع موجود اعتبارات عمرانی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....
- ۳۳ ۲-۹ اهم چالش‌ها و راهکارها در بخش عمرانی امور.....
- ۳۳ ۱-۲-۹ چالش‌ها.....
- ۳۴ ۲-۲-۹ راهکارها.....
- ۳۸ ۳-۹ اقدامات اجرایی بودجه عمرانی آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۹.....
- ۳۹ ۱۰- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش.....
- ۳۹ ۱-۱۰ اقدام‌های پیش‌بینی شده در بودجه بخش در سال ۱۳۹۹.....
- ۴۰ ۲-۱۰ تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش.....
- ۴۱ ۱۱- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن.....
- ۴۲ ۱۲- نقش بخش خصوصی در فعالیت‌های بخش.....
- ۴۴ ۱۳- واگذاری تولید و خدمات بخش به بخش غیردولتی.....
- ۱۴- مهم‌ترین اقدامات و عملیات اولویت‌دار در فعالیت‌ها و کاهش هزینه‌های غیرضروری بخش در لایحه بودجه
- ۴۵ سال ۱۳۹۹.....
- ۴۶ منابع.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱: روند تغییرات شاخص‌ها و متغیرهای کمی آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۶.....	۱۱
جدول ۲: عملکرد ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶.....	۱۶
جدول ۳: ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸.....	۱۹
جدول ۴: ردیف‌های درآمدی دستگاه‌های مستقل آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸.....	۲۰
جدول ۵: اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶.....	۲۱
جدول ۶: عملکرد اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه اجرایی طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶.....	۲۲
جدول ۷: اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....	۲۴
جدول ۸: عملکرد اعتبار هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶.....	۲۶
جدول ۹: اعتبار هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....	۲۸
جدول ۱۰: عملکرد ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶.....	۲۹
جدول ۱۱: ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....	۳۰
جدول ۱۲: سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶.....	۳۱
جدول ۱۳: سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی از فصل آموزش و پژوهش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶.....	۳۱
جدول ۱۴: وضعیت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بخش.....	۳۳

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۲۳	نمودار ۱: سهم برنامه‌های آموزشی در عملکرد هزینه‌ای بخش طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶
۲۵	نمودار ۲: سهم برنامه‌های آموزشی در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
۴۲	نمودار ۳: سهم برنامه‌های آموزشی در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

خلاصه مدیریتی

وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان متولی آموزش عمومی در نظام آموزش رسمی کشور و در انجام وظایف قانونی و مأموریت‌های تعریف‌شده در راستای سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش، هم‌اکنون وظیفه آموزش حدود ۱۴ میلیون دانش‌آموز را در بیش از ۱۰۹ هزار مدرسه با حدود ۶۰۶ هزار کلاس درس در سراسر کشور بر عهده دارد. از این تعداد، حدود ۶،۷۷۹ هزار نفر (۴۸/۴ درصد) دانش‌آموز دختر و ۷،۲۱۹ هزار نفر (۵۱/۶ درصد) دانش‌آموز پسر هستند. همچنین حدود ۱۰،۷۱۸ هزار نفر (۷۶/۶ درصد) از آنان شهری و ۳،۲۸۰ هزار نفر (۲۳/۴ درصد) روستایی‌اند. بالغ‌بر ۱۲،۱۹۶ هزار نفر از دانش‌آموزان، دولتی بوده که به ترتیب ۶،۸۷۳ هزار نفر (۵۸/۴ درصد) آنان در دوره ابتدایی، حدود ۲،۹۸۴ هزار نفر (۲۵ درصد) آنان در دوره متوسطه اول و تعداد ۲،۳۳۷ هزار نفر (۱۶/۶ درصد) در دوره متوسطه دوم مشغول به تحصیل هستند. تعداد ۱،۸۰۲ هزار نفر (۱۲/۹ درصد) از کل دانش‌آموزان را نیز دانش‌آموزان غیردولتی تشکیل می‌دهند که در بیش از ۱۷۵۰۰ مدرسه مشغول به تحصیل هستند. اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌های مستقل و تابعه آن (شامل ۶ دستگاه مستقل و ۱۳ دستگاه و ردیف تابعه)، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، به میزان ۵۶۳،۸۱۳ میلیارد ریال بوده که حدود ۲۲/۵ درصد نسبت به اعتبار مصوب و ۲۲/۷ درصد نسبت به اعتبار ابلاغی سال ۱۳۹۸، افزایش نشان می‌دهد. ضمن اینکه در سال آتی، سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش از بودجه هزینه‌ای دولت در مقایسه با سال جاری، از ۱۵/۶ درصد به ۱۶/۴ درصد و از فصل آموزش و پژوهش از ۶۸/۸ درصد به ۷۱/۵ درصد افزایش یافته است. اعتبارات عمرانی ملی بخش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور با احتساب ردیف‌های اصلی، متفرقه، تبصره‌ها و منابع اختصاصی حدود ۵۷،۵ هزار میلیارد ریال شده که نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۹۸ (حدود ۴۳،۴ هزار میلیارد ریال) ۳۲،۵ درصد رشد را نشان می‌دهد. ضمن آنکه بیشترین اعتبارات عمرانی ردیف‌های اصلی بخش آموزش و پرورش عمومی مربوط به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس بوده که ۹۵،۸ درصد اعتبارات را به خود اختصاص داده است.

مقدمه

نظام آموزش و پرورش مبتنی بر دو حوزه آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای است که به چهار دوره (سه‌ساله) شامل دوره‌های اول و دوم آموزش ابتدایی (دو دوره سه‌ساله) و دوره‌های آموزش متوسطه اول و دوم (دو دوره سه‌ساله) طبقه‌بندی شده است. حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای دربرگیرنده دوره‌های تحصیلی متوسطه دوم فنی و حرفه‌ای و کار و دانش است که صرفاً به فعالیت‌های رسمی در این حوزه می‌پردازد. علاوه بر کودکان عادی، آموزش کودکان استثنایی و استعداد‌های درخشان نیز در تعهد وزارت آموزش و پرورش است. همچنین فعالیت نهضت سوادآموزی در زمره فعالیت‌های آموزشی غیررسمی بوده و در حوزه آموزش و پرورش عمومی قرار دارد. وزارت آموزش و پرورش به موازات فعالیت آموزشی و تلاش در جهت پوشش هرچه بیشتر افراد لازم‌التعلیم با روش‌های گوناگون از قبیل اجرای طرح روستا مرکزی و تأمین هزینه ایاب و ذهاب دانش‌آموزان، تأسیس مدارس شبانه‌روزی و عشایری و تأمین بخشی از لوازم‌التحریر و تغذیه دانش‌آموزان مناطق محروم؛ رسالت تربیت و پرورش و ارتقاء سلامت و بهداشت دانش‌آموزان را نیز با اجرای فعالیت‌های فوق‌برنامه علمی، فرهنگی، هنری و دینی، ورزش و سلامت و بهداشت دانش‌آموزان عهده‌دار است. همچنین حمایت از مدارس غیردولتی در قالب ارائه تسهیلات برای تأسیس، راه‌اندازی و تجهیز این‌گونه مدارس، بخشی دیگر از فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش است. بر این اساس، برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی وزارت آموزش و پرورش در هفت حوزه آموزش، امور تربیتی و پرورشی و توانمندسازی، سلامت و تربیت‌بدنی، تألیف، نشر و چاپ کتاب‌های درسی، فعالیت‌های حمایتی از دانش‌آموزان، آموزش‌های خاص (آموزش استثنایی و استعداد‌های درخشان) و پژوهش قابل طبقه‌بندی است. با توجه به اهمیت جایگاه اجتماعی آموزش و پرورش و لزوم تلاش در جهت ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، در این گزارش، ابتدا در بخش اول به جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های مصوب در اسناد فرادستی پرداخته شده، سپس اشاره‌ای به چالش‌ها و تنگناهای اساسی بخش می‌شود. در بخش‌های بعدی گزارش ضمن برشمردن احکام بودجه‌ای مرتبط در لایحه بودجه سال آتی، به تحلیل مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی و اجتماعی و شاخص‌های عملکردی طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶ پرداخته می‌شود. طی دوره زمانی مورد نظر؛ توجه به بررسی و تحلیل روند درآمدها و اعتبارات و شاخص‌های مالی، بخش دیگری از گزارش را به خود اختصاص داده است. مقوله خرید خدمات آموزشی و نقش مشارکت بخش غیردولتی در آموزش، از دیگر مباحث مورد توجه در این گزارش بوده و در پایان، اشاره‌ای به اقدامات اولویت‌دار در راستای مدیریت منابع و کارایی هزینه در حوزه آموزش و پرورش عمومی می‌شود.

۱- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم - احکام دائمی - بخشنامه

بودجه سال ۱۳۹۹

۱-۱- اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم توسعه

اهداف کلان بخش و راهبردها و سیاست‌های دستیابی به آن‌ها که در سند تفصیلی برنامه ششم توسعه آمده است، به شرح زیر است:

اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های بخش آموزش و پرورش عمومی در برنامه ششم توسعه

سیاست‌ها	راهبردها	اهداف کلی
تهیه بسته‌های برنامه‌ای خاص برای مناطق و استان‌های ویژه و دارای محرومیت آموزشی	کاهش نابرابری در استان‌های کشور با اولویت استان‌های نا برخوردار (بر اساس شاخص‌های آموزشی)	تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت
گسترش بهره‌برداری از ظرفیت آموزش‌های غیرحضور و مجازی در برنامه‌های آموزشی و تربیتی		
اولویت‌بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع و تقویت نگاه تخصصی و زیربنایی به این دوره تحصیلی به‌ویژه در مناطق محروم		
توسعه متوازن و عادلانه، مقاوم‌سازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پژوهشی، پرورشی، ورزشی و بهداشتی متناسب با ویژگی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان و اقتضات فرهنگ اسلامی- ایرانی، برنامه‌های درسی و تربیتی و شرایط اقلیمی و فرهنگی	ارتقای کیفیت عوامل آموزشی، فرایندها، محتوی و خروجی‌ها	ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت
متناسب‌سازی حجم و محتوای منابع درسی و ساعات و روزهای آموزشی با توانمندی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان		
ایجاد نظام رتبه‌بندی مدارس و مؤسسات آموزشی و پرورشی به‌منظور شفاف‌سازی عملکرد و ارتقای کیفیت و تقویت انگیزه‌های رقابتی منطقی و علمی		
تقویت ایمان، بصیرت دینی و باور به ارزش‌های انقلاب اسلامی و توانمندسازی مربیان و دانش‌آموزان برای وفاداری و حمایت آگاهانه از این ارزش‌ها		
تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان		
- کیفیت‌بخشی فرایندهای یاددهی یادگیری با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های مهم		
- ارتقای نظام بودجه‌ریزی به‌منظور ارتقای بهره‌وری و مدیریت هزینه		

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

<p>توسعه فرهنگ اقامه نماز و اهتمام به برپایی نماز جماعت در مدرسه و تقویت انس با قرآن با دانش آموزان</p> <p>تنظیم و اجرای برنامه جامع کارآفرینی و مهارت آموزی برای تمام دوره های تحصیلی به ویژه در دوره دوم متوسطه</p> <p>ایجاد شبکه های پژوهشی دانش آموزی درون ساختار نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی با استفاده از فناوری های نوین</p> <p>طراحی و اجرای نظام ارزش یابی نتیجه محور بر اساس استانداردهای ملی برای گذر از دوره های تحصیلی</p> <p>حاکمیت برنامه محوری به جای کتاب محوری و تولید بسته آموزشی در برنامه درسی با رعایت اصل معلم محوری</p> <p>مشارکت فعال در تعاملات بین المللی و ارتقای جایگاه ایران در ارزیابی کیفیت جهانی</p> <p>تأکید بر معلم مداری و معلم پژوهی در رابطه با معلم و دانش آموز در عرصه تعلیم و تربیت</p>		
<p>برنامه محوری در ساماندهی و به کارگیری اثربخش منابع انسانی و توزیع عادلانه آن در مدارس سراسر کشور</p> <p>اصلاح ساختار اجرایی و کاهش تعداد واحدهای اداری به منظور مدیریت کارآمد و اثربخش</p> <p>افزایش نقش شوراهای آموزش و پرورش استان ها و مناطق در برنامه ریزی، تأمین منابع و امکانات</p> <p>متناسب سازی اختیارات مدارس با قوانین و مقررات موضوعه</p>	<p>ساماندهی نیروی انسانی و بازنگری در ساختارهای اداری و مدیریتی</p>	<p>بازنگری و بازمهندسی ساختارها، رویه ها و روش ها</p>
<p>طراحی نظام جامع تربیت معلم از طریق دانشگاه فرهنگیان با تمرکز بر تربیت آموزگار دوره ابتدایی و متوسطه اول و تربیت دبیران سایر مقاطع آموزشی با همکاری سایر دانشگاه های کشور از بین فارغ التحصیلان آنان</p> <p>استقرار نظام شایستگی های حرفه ای و اعتقادی مدیران و معلمان و فراهم آوردن سازوکارهای اجرایی برای مشارکت فعال و مؤثر در تعلیم و تربیت</p> <p>- ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت جایگاه و منزلت فرهنگی و اجتماعی معلمان، بازمهندسی سیاست ها و اصول حاکم بر شیوه های جذب، تربیت و نگهداشت معلمان با تأکید بر انطباق سطح شایستگی های حرفه ای معلمان در سطح ملی و جهانی، بهره مندی مناسب از بازنشستگان آموزش و پرورش با تجارب مفید آنان و استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش</p>	<p>- ارتقای نظام تربیت معلم</p> <p>- ارتقای جایگاه معلمان در جامعه و بازنگری در سیاست های سرمایه انسانی</p>	<p>ارتقاء منزلت اجتماعی و جایگاه حرفه ای سرمایه انسانی آموزش و پرورش با تأکید بر نقش الگویی و جایگاه معلم</p>

۲-۱- موضوعات خاص بخش در برنامه ششم توسعه

در بند (ت) ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه در تبیین موضوعات خاص، به اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اشاره شده است. از این رو اصلی‌ترین مأموریت این بخش، اجرای دقیق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از طریق تدوین و تصویب شش زیر نظام سند و اجرای برنامه‌های مرتبط با آن‌ها در زمینه‌های برنامه درسی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، راهبری و مدیریت، تأمین و تخصیص منابع مالی، تأمین فضا و تجهیزات و فناوری و پژوهش و ارزشیابی است.

۳-۱- بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۹

لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور به‌عنوان سومین تجربه دولت دوازدهم در ارائه بودجه سال سوم قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، قلمداد می‌شود که در تدوین آن، محورهای «درآمدزایی پایدار»، «هزینه کارکردگرا»، «ثبات در اقتصاد، توسعه و عدالت» و اصلاحات نظام بودجه‌ریزی تدوین و به رویکردهای «رشد بلندمدت، ثبات‌سازی کوتاه‌مدت، پیشرفت متوازن و فراگیر و اصلاحی ساختار دولت» در چهارچوب الزامات اسناد فرادستی همچون سند چشم‌انداز، سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، احکام دائمی برنامه‌های توسعه و برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توجه ویژه شده است.

اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌های مستقل و تابعه آن (شامل ۶ دستگاه مستقل، ۱۳ دستگاه و ردیف تابعه)، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور با مدنظر قرار دادن محورهای ذیل تدوین شده است:

- تعیین دستگاه سیاست‌گذار و دستگاه‌های مجری در بخش آموزش و پرورش عمومی با توجه به ماهیت دستگاه‌ها و برنامه‌های اجرایی ذیل هر یک.
- بازنگری در عناوین برنامه‌های اجرایی و اصلاح و ادغام و حذف بنا به ضرورت، بر اساس مستندات قانونی فرادستی و اهداف و وظایف دستگاه‌های اجرایی، با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های سیاست‌گذار و دستگاه‌های مجری.
- بازنگری در فعالیت‌های ذیل برنامه‌های اجرایی، با هدف خروجی یا محصول نمودن ماهیت آن‌ها و اصلاح و ادغام و حذف بنا به مورد، با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های سیاست‌گذار و مجری.

۲- چالش‌های اساسی و راهکارهای بخش

۲-۱- چالش‌ها

با وجود دستاوردهای قابل توجه در حوزه کمی و سطح دسترسی جمعیت لازم‌التعلیم به آموزش، هنوز هم بخش آموزش و پرورش عمومی با مشکلاتی مواجه است که با تحلیل عملکرد متغیرها و شاخص‌های کلیدی این بخش، مهم‌ترین محدودیت‌ها و مشکلات نظام آموزشی کشور به شرح زیر است:

- دسترسی نابرابر به فرصت‌ها و منابع آموزشی (فیزیکی، انسانی و مالی) در اثر پراکندگی جغرافیایی.
- باورها و شرایط خاص ناشی از خرده‌فرهنگ‌ها.
- بالا بودن هزینه فرصت آموزش.
- ناکافی بودن عوامل مدیریتی برای مدیریت منابع انسانی و عدم حاکمیت رویکرد برنامه‌ای در مدیریت منابع انسانی در اختیار و کمبود معلم با توجه به رشد دانش‌آموزی.
- ضعف نظام رفاهی و مشوق‌های لازم برای ایجاد انگیزه در کارکنان وزارت آموزش و پرورش.
- اثربخش نبودن نظام ارتقای حرفه‌ای نیروی انسانی و به‌روزرسانی صلاحیت‌های تخصصی معلمان.
- متناسب نبودن محتوای آموزشی با نیازهای جامعه.
- متنوع نبودن محیط‌های یادگیری و سنتی بودن روش‌های یاددهی-یادگیری.
- ناکارآمدی نظام ارزشیابی و امتحانات در سنجش پیشرفت و توانایی‌های آموزشی کسب‌شده.
- کمبود فضاهای آموزشی ناشی از توسعه قابل توجه مناطق جدید شهری (شهرک‌ها و پروژه‌های مسکن مهر) و قابل توجه بودن تعداد سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه‌ای در کشور و کمبود فضاهای آموزشی در آن‌ها.
- نبود تعادل و توازن منطقه‌ای در دسترسی به سرانه استاندارد فضاهای آموزشی و پرورشی.
- بالا بودن سن مدارس و میزان استهلاک فضاهای موجود و الزام به نوسازی آن‌ها.
- نامتناسب بودن فضاهای آموزشی موجود با ساختار جدید آموزشی خصوصاً در دوره ابتدایی و عدم انطباق آن‌ها با رویکرد ایجاد مجتمع‌های آموزشی.
- پایین بودن سهم آموزش مهارت‌های اساسی زندگی و عدم انتقال مهارت‌های موردنیاز برای حضور مؤثر دانش‌آموزان در جامعه.

- وجود مدارس فاقد دسترسی به سامانه‌های سرمایشی/ گرمایشی استاندارد، آب آشامیدنی سالم و سرویس بهداشتی استاندارد فقدان تنوع در تأمین منابع مالی مورد نیاز.

۲-۲- راهکارها

- مطالعه و بررسی وضع موجود نیروی انسانی از لحاظ کمی و کیفی، شناخت مشکلات به تفکیک استان، پیش‌بینی آینده جمعیتی دانش‌آموزان و روند بازنشستگی نیروی انسانی، بررسی شیوه‌های بهینه جذب و توزیع نیروی انسانی با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط.
- مطالعه و بررسی وضع موجود، بررسی و مطالعه کاهش تعداد مناطق و پیشنهاد الگو با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط.
- بررسی وضعیت منابع مالی در آموزش و پرورش با هدف جایگزین کردن سایر منابع از جمله مالیات باهدف افزایش سهم از GDP.
- اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد.
- بررسی الگوی اقتصاد مدرسه محور.
- تقویت اعتبارات مربوط به آموزش ابتدایی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها
- استمرار برنامه‌های حمایتی از قبیل تأمین کتب درسی رایگان، تأمین هزینه ایاب و ذهاب، ارتقای خدمات.
- تقویت اعتبار مربوط به خدمات بهداشتی- درمانی به دانش‌آموزان استثنایی.
- حمایت از بهبود شاخص‌های جسمانی و تغذیه‌ای دانش‌آموزان استثنایی استان‌های محروم کشور.
- تدوین راهکارهای بهره‌وری در به‌کارگیری منابع (انسانی، مالی و فیزیکی) و اولویت‌بندی پرداخت‌ها بر اساس شایستگی حرفه‌ای عوامل اداری، آموزشی و پرورشی.
- ترویج الگوی نظام تضمین کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی.
- تقویت سرانه مدارس دولتی و اولویت‌بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع و امکانات.
- توجه بیشتر به مهارت‌آموزی دانش‌آموزان و توانمندسازی آنان برای ورود به بازار کار در آینده.
- توجه ویژه به توسعه فضاهای آموزشی به‌ویژه در مناطق محروم و روستایی.
- بهبود و ارتقای فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان.

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

- بهبود برنامه‌های آموزشی در پاسخ‌دهی به تنوع دانش‌آموزان اعم از تنوع زبانی، جنسیتی و مکانی و افزایش پرورش و تقویت توان خلاقیت، تفکر انتقادی و مهارت‌های نرم و کارآفرینی دانش‌آموزان.
 - حرکت به سمت جایگزین‌سازی تدریجی ارائه مستقیم خدمات آموزشی توسط دولت با خرید خدمت.
 - تلاش برای ساماندهی مدارس زیر نرم.
 - تکمیل مطالعات مکان‌محور فضاهای آموزشی و تدوین سند راهبردی مکان‌یابی مدارس.
 - حمایت از روند تکمیل مدارس متوسط و بزرگ مقیاس.
 - کمک به تبدیل به احسن کردن املاک مازاد آموزش و پرورش.
 - بررسی و نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اشتغال‌زایی و کاهش نرخ بیکاری.
 - آموزش مهارتی روستاییان با هدف توانمندسازی جوامع محلی.
 - بررسی بار برنامه‌های در طول یک سال تحصیلی و تلاش برای ایجاد پیوست مالی مربوط به تغییر محتوای آموزشی.
- مشارکت با وزارت آموزش و پرورش در جهت هدایت تحصیلی و استعدادیابی، بهبود برنامه‌های آموزشی، افزایش توان خلاقیت، تفکر انتقادی و مهارت‌های نرم و کارآفرینی دانش‌آموزان.

۳- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش در لایحه بودجه ۱۳۹۹

احکام بودجه‌ای مربوط به بخش در لایحه بودجه ۱۳۹۹ کل کشور به شرح زیر است:

– **تبصره (۱) بند (ه):** منابع بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۰۴ از بیست درصد (۲۰٪) به پنجاه درصد (۵۰٪) افزایش و مبلغ مابه‌التفاوت به وزارت نفت (شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت) اختصاص می‌یابد. شرکت مذکور مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش نسبت به تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی یکصد هزار کلاس درس مدارس اقدام کند.

– **تبصره (۵) بند (ع):** به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ ده هزار میلیارد ریال اوراق مالی - اسلامی جهت احداث، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) منتشر کند.

– **تبصره (۶) بند (م):** کلیه واحدهای آموزشی دولتی وزارت آموزش و پرورش از پرداخت هزینه‌های آب، برق و گاز (در صورت رعایت الگوی مصرف) معاف هستند. سقف الگوی مصرف طی دستورالعملی توسط وزارتخانه‌های نفت، نیرو و آموزش و پرورش حداکثر تا سه ماه ابلاغ و اجرا شود.

– **تبصره (۹) بند (د):** به وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آن‌ها اقدام کند. تغییر کاربری موضوع این بند به ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد. پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.

– **تبصره (۹) بند (و):** به منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مهارتی اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای مناطق کمتر توسعه یافته مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰ قابل اختصاص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و جهاد دانشگاهی مستقر در استان نیز است.

– **تبصره (۹) بند (ط):** در راستای تحقق ماده (۷۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و در جهت اجرای اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی، آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان حضرت امام

ره) به استثنای مواردی که اذن صریح ولی فقیه مبنی بر عدم پرداخت مالیات و یا نحوه تسویه آن را دارند، موظفند نسبت به واریز مالیات خود به خزانه موضوع ردیف‌های ۱۱۰۱۱۱ و ۱۱۰۱۱۲ اقدام کنند. معادل درآمد واریزی از محل ردیف‌های هزینه‌ای مربوط، صرف توسعه عدالت آموزشی، نوسازی، مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی و مناطق محروم می‌شود.

– **تبصره (۹) بند (ک):** با توجه به نیاز مبرم وزارت آموزش و پرورش به فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی برای استفاده دانش‌آموزان، از ابتدای سال ۱۳۹۹ کلیه دستگاه‌های اجرایی مستقر در فضاهای مربوط به آموزش و پرورش می‌باشند، مکلفند ظرف مدت شش ماه نسبت به تخلیه ساختمان فضاهای مذکور و تحویل آن به وزارت آموزش و پرورش اقدام کنند.

– **تبصره (۱۴) بند (الف):**

ردیف ۶- عوارض گازرسانی موضوع ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) از گاز- سهم (۵۰) درصدی (۳۰) درصد بابت گرمایش مدارس به سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت و ۲۰ درصد به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور).

ردیف ۷- عوارض گازرسانی موضوع ماده ۶۵ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت- سوخت نیروگاه‌ها سهم (۵۰) درصدی (۳۰) درصد بابت گرمایش مدارس به سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت و ۲۰ درصد به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور.

ردیف ۹- اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های گاز مصرفی.

ردیف ۱۰- اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های برق مصرفی.

ردیف ۱۱- اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های آب مصرفی.

– **تبصره (۱۸) بند (ج):** به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می‌شود که از طریق سازمان توسعه‌ای و شرکت‌های تابعه خود نسبت به مشارکت خصوصی- عمومی داخلی و خارجی به منظور انجام طرح (پروژه)‌های دولت الکترونیک و توسعه خدمات الکترونیکی از جمله هوشمندسازی مدارس موضوع ماده (۶۹) قانون برنامه ششم توسعه اقدام کند. منابع مورد نیاز جهت سرمایه‌گذاری بخش دولتی از محل اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و منابع داخلی شرکت‌های تابعه با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور تأمین می‌شود و از محل ردیف ۱۴۹۰۰۰ جدول شماره (۷) این قانون به مصرف می‌رسد.

۴- تحلیل مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش

وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان متولی آموزش عمومی در نظام آموزش رسمی کشور و در انجام وظایف قانونی و مأموریت‌های تعریف‌شده در راستای سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش، هم‌اکنون وظیفه آموزش حدود ۱۴ میلیون دانش‌آموز را در بیش از ۱۰۹ هزار مدرسه با حدود ۶۰۶ هزار کلاس درس در سراسر کشور بر عهده دارد. از این تعداد، حدود ۶،۷۷۹ هزار نفر (۴۸/۴ درصد) دانش‌آموز دختر و ۷،۲۱۹ هزار نفر (۵۱/۶ درصد) دانش‌آموز پسر هستند. همچنین حدود ۱۰،۷۱۸ هزار نفر (۷۶/۶ درصد) از آنان شهری و ۳،۲۸۰ هزار نفر (۲۳/۴ درصد) روستایی هستند. بالغ بر ۱۲،۱۹۶ هزار نفر از دانش‌آموزان، دولتی بوده که به ترتیب ۶،۸۷۳ هزار نفر (۵۸/۴ درصد) آنان در دوره ابتدایی، حدود ۲،۹۸۴ هزار نفر (۲۵ درصد) آنان در دوره متوسطه اول و تعداد ۲،۳۳۷ هزار نفر (۱۶/۶ درصد) در دوره متوسطه دوم مشغول به تحصیل هستند. تعداد ۱،۸۰۲ هزار نفر (۱۲/۹ درصد) از کل دانش‌آموزان را نیز دانش‌آموزان غیردولتی تشکیل می‌دهند که در بیش از ۱۷۵۰۰ مدرسه مشغول به تحصیل‌اند.^۱

• کل دانش‌آموزان

طی دوره زمانی ۹۸-۱۳۹۶، روند تغییرات تعداد کل دانش‌آموزان به‌موازات افزایش جمعیت کشور صعودی است، به نحوی که جمعیت دانش‌آموزی از ۱۲،۹۴۹ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با رشد متوسط سالانه حدود ۴ درصد، به ۱۳،۹۹۸ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است.

• فضای آموزشی

با افزایش جمعیت دانش‌آموزی و افزایش تقاضای فضای آموزشی، تعداد مدارس در دوره‌های تحصیلی مختلف از طریق احداث مدارس جدید و نیز تخریب و بازسازی مدارس موجود، از ۱۰۶ هزار واحد آموزشی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با رشد متوسط سالانه ۱/۴ درصد به بالغ بر ۱۰۹ هزار واحد آموزشی در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ رسیده است. این در حالی است که طی دوره زمانی مورد نظر، تعداد کلاس دایر با رشد متوسط سالانه حدود ۳/۶ درصد از ۵۶۵ هزار باب به ۶۶ هزار باب افزایش داشته است.

• کارکنان

کل کارکنان آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، حدود ۹۲۸ هزار نفر شامل بیش از ۷۷۶ هزار نفر (۸۳/۶ درصد) کارکنان آموزشی (معلم، مدیر و سایر نیروهای کیفیت‌بخشی) بوده است، اما طی دوره مورد بررسی و متأثر از وجود روند پرشتاب در ورود کارکنان به مرز بازنشستگی؛ تعداد کارکنان با روندی نزولی به ۸۹۰ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ کاهش یافته است. طی دوره زمانی مورد نظر، تعداد کارکنان آموزشی نیز به‌موازات کاهش تعداد کارکنان از ۷۷۶ هزار نفر به ۷۴۴ هزار نفر را نشان می‌دهد. همچنین در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، حدود ۸۳/۷ درصد از کارکنان را کارکنان آموزشی تشکیل داده‌اند.

۱. مأخذ: خلاصه آمار آموزش و پرورش، سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷

۵- تحلیل شاخص‌های عملکردی بخش

طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۶، نظام آموزش عمومی کشور همسو با تحولات جمعیتی و بالطبع گروه سنی افراد لازم‌التعلیم، تغییرات چشمگیری را در زمینه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی تجربه کرده است که در این بخش از گزارش، به روند عملکرد کمی و کیفی متغیرها و شاخص‌های مرتبط پرداخته می‌شود:

روند تغییرات شاخص‌ها و متغیرهای کمی آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۶

شاخص / متغیر	واحد	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
تعداد نوآموزان پیش از دبستان	هزار نفر	۸۹۱	۹۳۶	۹۲۷
پوشش نوآموزان پیش از دبستان	درصد	۶۷,۱	۷۰,۵	۷۴,۲
تعداد نوآموزان دوره آمادگی یک‌ماهه در مناطق دوزبانه	هزار نفر	۸۶	۶۴	۶۳
کل دانش‌آموزان	هزار نفر	۱۲,۹۴۹	۱۳,۲۷۲	۱۳,۹۹۸
کل کلاس دایر	هزار باب	۵۶۵	۵۷۸	۶۰۶
تراکم دانش‌آموز در کلاس (دولتی)	نفر	۲۳,۹	۲۴,۲	۲۴,۱
دانش‌آموزان غیردولتی	هزار نفر	۱,۴۸۳	۱,۶۱۹	۱,۸۰۲
کلاس دایر غیردولتی	هزار باب	۸۵	۹۶	۹۹
سهم دانش‌آموزان دختر از کل دانش‌آموزان	درصد	۴۸,۶	۴۸,۷	۴۸,۴
سهم دانش‌آموزان غیردولتی از کل دانش‌آموزان	درصد	۱۱,۵	۱۲,۲	۱۲,۹
سهم معلمان از کل کارکنان	درصد	۶۰,۵	۶۰,۵	۶۰,۵
نسبت دانش‌آموز به معلم (دولتی)	نفر	۲۰,۷	۲۱,۵	۲۲,۸
تعداد سوادآموزان تحت پوشش	هزار نفر	۴۸۵	۳۸۱	۴۱۳
نرخ باسوادی جمعیت ۱۰-۴۹ سال	درصد	۹۴,۷	۹۵,۷	۹۶,۲
پوشش تحصیلی واقعی دوره‌های تحصیلی ابتدایی	درصد	۹۷,۸	۹۸,۱۳	۹۸,۱۸
پوشش تحصیلی واقعی دوره‌های تحصیلی اول متوسطه	درصد	۹۳,۱۹	۹۳,۵	۹۳,۷۴
پوشش تحصیلی واقعی دوره‌های تحصیلی دوم متوسطه	درصد	۸۱,۸	۸۳,۱۳	۸۱,۳۵
نرخ گذر از ابتدایی به دوره متوسطه اول	درصد	۹۶	۹۸,۶	۹۸,۷
نرخ گذر از دوره متوسطه اول به دوره متوسطه دوم	درصد	۹۸,۳	۹۲,۳	۹۱,۶
نسبت مدارس ایمن به کل مدارس	درصد	۵۰,۷	۵۰,۸	۵۵,۷

منبع: سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش، سال‌های مختلف.

• ترکیب دانش‌آموزی

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، از کل ۱۲،۹۴۹ هزار نفر دانش‌آموز؛ تعداد ۷،۶۴۹ هزار نفر (۵۹ درصد) در دوره ابتدایی، تعداد ۳،۱۱۲ هزار نفر (۲۴ درصد) در دوره متوسطه اول و تعداد ۲،۲۴۸ هزار نفر (۱۷ درصد) در دوره متوسطه دوم مشغول به تحصیل بوده‌اند. افزایش جمعیت دانش‌آموزی به ۱۳،۹۹۸ نفر در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، با تغییر در ترکیب آنان به ترتیب تعداد ۸،۰۶۹ هزار نفر دانش‌آموز دوره ابتدایی (۵۷/۶ درصد)، تعداد ۳،۳۱۱ هزار نفر دانش‌آموز دوره متوسطه اول (۲۳/۶ درصد) و ۲،۶۱۸ هزار نفر دانش‌آموز دوره متوسطه دوم (۱۸/۸ درصد) همراه بوده است. تعداد کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بالغ بر ۱۴،۳۶۰ هزار نفر شامل ۸،۲۶۷ هزار نفر دانش‌آموز در دوره ابتدایی، تعداد ۳،۴۱۷ هزار نفر در دوره متوسطه اول و تعداد ۲،۶۷۷ هزار نفر در دوره متوسطه دوم است. پیش‌بینی‌های صورت گرفته همچنان حکایت از آن دارد که جمعیت لازم‌التعلیم ۶ تا ۱۱ ساله (دوره ابتدایی) تا سال ۱۴۰۳ دارای رشدی صعودی بوده و در این سال به حداکثر مقدار خود رسیده است، سپس تا سال ۱۴۲۰ روند کاهشی خواهد داشت. جمعیت لازم‌التعلیم ۱۲ تا ۱۴ ساله (دوره اول متوسطه) تا سال ۱۴۰۵ روند افزایشی داشته و از سال ۱۴۰۵ تا ۱۴۲۰ دارای روند کاهشی است. جمعیت لازم‌التعلیم ۱۵ تا ۱۷ ساله (دوره دوم متوسطه) تا سال ۱۴۰۸ رشدی صعودی داشته و در این سال به حداکثر مقدار خود رسیده و سپس از سال ۱۴۰۸ تا ۱۴۲۰ روند کاهشی خواهد داشت.

• سهم دانش‌آموزان دختر

ایجاد فرصت‌های آموزشی یکسان برای دختران و پسران لازم‌التعلیم از جمله شاخص‌های موفقیت در عملکرد فعالیت‌های آموزشی و پرورشی بوده و به‌عنوان ابزاری برای ارزیابی عملکرد نظام‌های آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد. بررسی ترکیب کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، حاکی از پوشش تعداد ۶،۲۹۲ هزار نفر (۴۸/۶ درصد) دختر و ۶،۶۵۷ هزار نفر (۵۱/۴ درصد) پسر بوده است. سهم مذکور در طول دوره مورد بررسی تغییر چندانی نداشته و دارای روندی با ثبات توأم با نوسانات جزئی است.

• سهم دانش‌آموزان غیردولتی

از مصادیق بارز مشارکت‌های مردمی در امر آموزش عمومی، وجود فعالیت مدارس غیردولتی است. الزام وزارت آموزش و پرورش به پوشش کلیه افراد لازم‌التعلیم از یک‌سو و لزوم ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی از سوی دیگر، استفاده از سایر ظرفیت‌های قانونی موجود را برای تأمین منابع مورد نیاز، ایجاب می‌کند. از این رو، در طول سال‌های گذشته جلب مشارکت‌های مردمی از طریق ایجاد و گسترش مدارس غیردولتی مورد توجه وزارت آموزش و پرورش بوده است. در بررسی فعالیت مدارس غیردولتی مشاهده می‌شود که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، تعداد ۱،۴۸۳ نفر (۱۱/۵ درصد) از کل دانش‌آموزان را دانش‌آموزان غیردولتی تشکیل داده‌اند که با طی روند افزایشی طی دوره

زمانی مورد بررسی، تعداد این گروه از دانش‌آموزان به ۱،۸۰۲ هزار نفر (۱۲/۹ درصد) از کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است. در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، تعداد دانش‌آموزان غیردولتی ۲،۰۰۹ هزار نفر بوده که حدود ۱۴ درصد از کل دانش‌آموزان است. اگرچه طی این سال‌ها شاهد افزایش سهم فعالیت بخش غیردولتی در آموزش عمومی هستیم، اما با توجه به اهمیت موضوع، میزان توفیق بیشتر در این زمینه نیازمند ایجاد زمینه‌های تقویت انگیزه برای بخش خصوصی در قالب سیاست‌های حمایتی برای مشارکت هر چه بیشتر، خواهد بود.

• نوآموزان پیش‌دبستانی

تعداد نوآموزان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بالغ بر ۸۹۱ هزار نفر بوده که با نرخ رشد متوسط سالانه بالغ بر ۲ درصد به ۹۲۷ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است. دوره پیش از دبستان به‌عنوان یک دوره رسمی، اما غیراجباری در نظام آموزشی کشور محسوب می‌شود. اما نقش مثبت و تأثیرگذار آموزش پیش از دبستان با توجه خاص به مناطق دوزبانه و محروم در موفقیت و ارتقاء تحصیلی دانش‌آموزان در دوره‌های تحصیلی بالاتر به‌ویژه پایه‌های اول دوره ابتدایی انکارناپذیر است و روند مثبت نرخ پوشش نوآموزان از ۶۷ درصد به بیش از ۷۴ درصد طی دوره زمانی مورد نظر، حاکی از موفقیت نظام آموزش عمومی در این زمینه بوده است.

• کل کلاس دایر

کل کلاس‌های دایر با افزایش ساخت و سازهای فضای آموزشی، از حدود ۵۶۵ هزار باب در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با بیش از ۴۱ هزار باب افزایش، به ۶۰۵،۷۸۶ باب در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ رسیده است.

• پوشش تحصیلی

✓ دوره ابتدایی

پوشش تحصیلی واقعی دوره ابتدایی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به میزان ۹۷/۸ درصد بوده است که به حدود ۹۸/۲ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، افزایش یافته است. با وجود روندی مثبت در این زمینه، میزان شاخص نرخ پوشش تحصیلی واقعی سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ هنوز هم حاکی از خارج بودن ۱/۸ درصد از لازم‌التعلیمان این گروه سنی از جریان آموزشی است. پیش‌بینی شاخص مذکور برای سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به میزان ۹۹ درصد است.

✓ دوره متوسطه اول

شاخص پوشش تحصیلی واقعی دوره اول متوسطه در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، حدود ۹۳/۲ درصد بوده که با روندی افزایشی در دوره مورد بررسی، میزان شاخص مذکور به ۹۳/۷ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ ارتقاء یافته است. برای سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، شاخص مذکور معادل ۹۱ درصد پیش‌بینی شده است.

✓ دوره متوسطه دوم

نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره دوم متوسطه در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، به میزان ۸۱/۸ درصد بوده که به ۸۱/۴ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ رسیده است و برای سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، نرخ ۸۲ درصد برای شاخص مذکور پیش‌بینی شده است.

• نرخ گذر تحصیلی

✓ ابتدایی به دوره اول متوسطه

نرخ گذر از ابتدایی به دوره اول متوسطه در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ معادل ۹۶ درصد بوده و با روندی مثبت به ۹۸/۷ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است. پیش‌بینی شاخص مذکور برای سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، به میزان ۹۷ درصد است.

✓ دوره اول به دوره دوم متوسطه

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، نرخ گذر از دوره اول متوسطه به دوره دوم متوسطه به میزان ۹۸/۳ درصد به حدود ۹۱/۷ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ رسیده است. همچنین نرخ ۹۵ درصد برای شاخص مذکور در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ پیش‌بینی شده است.

• سهم معلمان از کارکنان

سهم معلمان از کل کارکنان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، بالغ بر ۶۰/۵ درصد بوده است که با وجود کاهش تعداد کل کارکنان و به تبع آن کاهش معلمان، اما میزان شاخص مذکور در طول سال‌های مورد بررسی، دارای ثبات بوده و همان سهم ۶۰/۵ درصدی را داشته است.

• سهم مدارس ایمن به کل مدارس

با توجه به الگوی مدارس ایمن از سه جنبه تجهیزات و زیرساخت‌ها، یادگیری ایمن کاهش خطرپذیری بلایای طبیعی و آموزش پایدار و نیز مدیریت بحران مدارس؛ برآیند عملکرد حوزه‌های مورد نظر نشان می‌دهد نسبت مدارس ایمن به کل مدارس با روندی نسبتاً مطلوب از حدود ۵۱ درصد در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به ۵۵/۷ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است. با این وجود، هنوز هم بخشی از مدارس موجود نیازمند ایمن‌سازی می‌باشند.

۶- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف بخش

بخش آموزش و پرورش عمومی دارای (۱۹) ردیف درآمدی شامل ۱۷ ردیف با ماهیت درآمد اختصاصی و تعداد (۲) ردیف با ماهیت عمومی است. وزارت آموزش و پرورش با تعداد (۹) ردیف درآمدی، دارای بیشترین تعداد است و مابقی ردیف‌های درآمدی، مرتبط با دستگاه‌های مستقل بخش شامل سازمان آموزش و پرورش استثنایی، دانشگاه فرهنگیان، سازمان نهضت سوادآموزی، سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش است. مبنای وصول درآمد دستگاه‌های اجرایی بخش، مستندات و مجوزهای قانونی است و با توجه به ماهیت منشأ اخذ درآمد، صرف فعالیت‌های جاری و تعمیر و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی می‌شود.

۱-۶- عملکرد درآمدی طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶

در سال ۱۳۹۶ میزان درآمد وصولی دستگاه‌های اجرایی ذیل بخش به میزان ۸،۹۴۵ میلیارد ریال شامل ۷،۱۹۴ میلیارد ریال (۸۰/۴ درصد) استانی و مبلغ ۱،۷۵۲ میلیارد ریال (۱۹/۶ درصد) ملی بوده است. بخش عمده درآمد مذکور (بالغ بر ۹۹/۸ درصد) ماهیت اختصاصی داشته و صرفاً ۰/۲ درصد آن عمومی بوده است. از این رقم، بیش از ۷،۴۹۲ میلیارد ریال (۸۳/۸ درصد) آن، متعلق به وزارت آموزش و پرورش بوده که حدود ۷،۱۹۴ میلیارد ریال (۹۶ درصد) آن استانی و مربوط به ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها بوده است.

عملکرد ردیف‌های درآمدی بخش در سال ۱۳۹۷، حدود ۱۰،۸۶۸ میلیارد ریال بوده که نسبت به عملکرد سال قبل، دارای ۲۱/۵ درصد رشد (شامل رشد ۳۲/۸ درصدی درآمدهای ملی و رشد ۱۸/۷ درصدی درآمدهای ملی) است. در این سال، سهم وزارت آموزش و پرورش از درآمد حاصله به میزان ۸۵/۷ درصد بوده که نشان‌دهنده سهم بری بیشتر نسبت به ۸۳/۸ درصد سال گذشته است، ضمن اینکه سهم درآمد عمومی تحقق یافته، به ۰/۱ درصد کاهش یافته است. ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش بالغ بر ۲۴ درصد و دستگاه‌های مستقل ۷ درصد نسبت به سال ۱۳۹۶، رشد عملکرد داشته‌اند.

جدول ۲: عملکرد ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی دستگاه	دستگاه اجرایی	کد درآمدی	عنوان	ماهیت	۱۳۹۶	۱۳۹۷
۱۳۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۱۳۰۳۰۱	درآمد حاصل از اجاره ساختمانها و اراضی	اختصاصی	۸۸۱,۴۱۹	۱,۰۶۸,۴۲۹
		۱۴۰۱۱۷	درآمد حاصل از هنرستانهای فنی و حرفه ای	اختصاصی	۲۱۸,۲۰۵	۲۲۰,۲۱۶
		۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه فعالیت‌های فرهنگی، هنری ورزشی و تولیدی کانون‌های پرورشی، اردوگاه‌های تربیتی، مطالبات ۲ سنوات گذشته، انصراف متعهدین از خدمت (وسازمان دانش (آموزی-۹۷)	اختصاصی	۱,۰۱۱,۶۸۱	۱,۵۹۰,۶۵۰
		۲۱۰۲۰۱	منابع حاصل از فروش ساختمان و تاسیسات دولتی	عمومی	۱۵,۲۲۷	۱۱,۰۶۶
		۱۴۰۱۰۴	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی - درمانی	اختصاصی	۱,۳۳۰,۷۷۱	۱,۶۰۰,۴۱۳
		۱۴۰۱۱۸	برآمد حاصل از عوارض شهرداری - بند ۳ ماده ۱۳ و مواد ۱۶ و ۱۸ نون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	اختصاصی	۹۰۲,۰۷۸	۱,۰۱۱,۷۷۸
		۱۴۰۱۴۵	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	اختصاصی	۱,۸۶۸,۳۴۸	۲,۴۴۸,۱۲۲
		۱۴۰۱۵۹	درآمد خدمات آموزشی و فرهنگی برگزاری مسابقات علمی و ورزشی، آزمون‌های ورودی و همچنین برقراری دوره‌های آموزش شبانه تقویتی و جبرانی و کوتاه مدت، صدور تاییدیه تحصیلی	اختصاصی	۱,۱۷۶,۴۴۰	۱,۱۷۰,۲۱۸
		۲۱۰۲۰۳	منابع حاصل از فروش ماشین آلات و تجهیزات دستگاههای دولتی	اختصاصی	۸۸,۳۰۷	۱۹۲,۰۶۶
				جمع کل		

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

ادامه جدول ۱: عملکرد ردیف‌های درآمدی دستگاه‌های مستقل آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره طبقه بندی دستگاه	هستگاه اجرایی	کد درآمدی	عنوان	ماهیت	۱۳۹۶	۱۳۹۷
۱۲۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۴۰۲۰۳	توزیع درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات	عمومی	۲۷۹	۰
			بواکنداری آنها			
		۱۴۰۱۴۵	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	اختصاصی	۵,۸۱۵	۱,۶۷۶
		۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	اختصاصی	۲۶۰,۴۸۶	۳۳۴,۱۰۱
جمع						
۱۲۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان	۱۴۰۱۲۰	درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	اختصاصی	۸۱۷,۴۲۵	۸۰۰,۷۶۲
		۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	اختصاصی	۷۸,۴۵۴	۹۰,۰۲۰
		جمع				
۱۲۸۰۰۰	تهیضت سواد آموزی	۱۴۰۱۵۶	درآمد حاصل از خدمات سوادآموزی شامل کمک های بین المللی، اجاره ساختمان ها و سایر خدمات آموزشی، پرورشی، رایانه ای و فروش نشریات	اختصاصی	۲۳,۶۸۰	۲۳,۰۷۷
		جمع				
۱۲۷۵۱۲	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه	اختصاصی	۱۳۷,۹۱۲	۱۷۰,۴۸۸
		جمع				
۱۲۷۵۰۴	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	اختصاصی	۳۰,۴۲۴	۲۹,۱۰۰
		۱۴۰۲۰۳	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات	اختصاصی	۹۸,۳۳۸	۱۰۳,۹۵۵
		۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	اختصاصی	۱۱۹	۱,۴۵۵
جمع						
جمع کل					۱,۴۵۲,۹۳۲	۲,۰۳۹,۲۶۵

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

۲-۶- درآمد بخش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸

در سال جاری، درآمد مصوب بخش با رقم ۲۳,۹۰۲ میلیارد ریال، حدود ۱۲۰ درصد نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۷، رشد نشان می‌دهد و بیش از ۹۰ درصد (۲۱,۲۱۷ میلیارد ریال) آن مربوط به ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش است. سهم درآمد عمومی از کل درآمد مصوب در این سال، تنها به میزان ۳/۴ درصد است. برای سال ۱۳۹۹ و در راستای انجام اصلاحات ساختاری در فرایند تدوین لایحه بودجه این سال، با توجه به مبنا قرار گرفتن کارایی هزینه و ایجاد شفافیت در منابع، واقعی نمودن درآمدها بر اساس روند عملکرد سال‌های گذشته در دستور کار قرار گرفت. با این اوصاف، پیش‌بینی درآمدی بخش برای سال ۱۳۹۹، به میزان ۲۲,۸۹۴

میلیارد ریال بوده که نسبت به رقم مصوب سال جاری، حدود ۴/۲ درصد کاهش دارد. عمده این کاهش ناشی از ردیف‌های درآمدی ذیل وزارت آموزش و پرورش است که از ۲۱،۲۱۷ میلیارد ریال مصوب سال جاری به رقم ۱۶،۸۹۱ میلیارد ریال برای سال آتی رسیده است. چنانچه تحقق درآمد پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های ذیل بخش به میزان ۶،۰۰۳ میلیارد ریال بوده که دارای رشدی بالغ بر ۱۲۳ درصد نسبت به رقم ۲،۶۸۵ میلیارد ریال مصوب سال جاری است.

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

جدول ۲: ردیف‌های درآمدی وزارت آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی دستگاه	هستگاه اجرایی	کد درآمدی	عنوان	مستند قانونی وصول	مصوب ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹
۱۳۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۱۳۰۳۰۱	درآمد حاصل از اجاره ساختمانها و اراضی	ماده (۷) قانون وصول و بند (ب) ماده (۸۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	۲,۱۷۰,۰۰۰	۱,۸۰۶,۰۰۰
		۱۴۰۱۱۷	درآمد حاصل از هنرستانهای فنی و حرفه ای	تبصره (۷۵) قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور و آئین نامه اجرایی آن	۵۱۲,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
		۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه شامل درآمد حاصل از فعالیت‌های فرهنگی، هنری ورزشی و تولیدی کانون‌های پرورشی، اردوگاه‌های تربیتی، مطالبات ۲٪ سنوات گذشته انصراف متعهدین از خدمات و سازمان دانش آموزی	ماده (۶) قانون وصول، بند (ج) ماده ۶۳ قانون برنامه ششم توسعه، مواد (۱۴) و (۱۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	۵,۱۱۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
		۲۱۰۲۰۱	منابع حاصل از فروش ساختمان و تاسیسات دولتی	بند (۴) ماده (۱۳) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰
		۱۴۰۱۰۴	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی - درمانی	ماده (۱۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰
		۱۴۰۱۱۸	درآمد حاصل از بند ۳ ماده ۱۳ و مواد ۱۶ و قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	بند (۳) ماده (۱۳) و مواد (۱۶) و (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	۲,۲۵۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰
		۱۴۰۱۴۵	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	ماده (۱۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	۳,۸۰۰,۰۰۰	۳,۲۰۰,۰۰۰
		۱۴۰۱۵۹	درآمد حاصل از سایر خدمات آموزشی شامل درآمد اختصاصی مربوط به اخذ وجوه مرتبط به هزینه های ثبت نام داوطلبان متفرقه امتحانات، آزمون های متفرقه و صدور تاییدیه تحصیلی، ارائه خدمات آموزشی، پرورشی، رایانه ای و فروش نشریات وزارت آموزش و پرورش	ماده (۱۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آئین نامه اجرایی آن	۳,۶۵۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
		۲۱۰۲۰۳	منابع حاصل از فروش ماشین آلات و تجهیزات دستگاههای دولتی	بند (ب) ماده (۴) و ماده (۶) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و اصلاحیه آن	۴۲۵,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰
		جمع کل				

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

جدول ۳: ردیف‌های درآمدی دستگاه‌های مستقل آموزش و پرورش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی دستگاه	دستگاه اجرایی	کد درآمدی	عنوان	مستند قانونی وصول	مصوب ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹
۱۳۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۴۰۲۰۳	توزیع درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	ماده (۳۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین و اصلاحیه آن	۱,۳۲۰	۱,۳۲۰
		۱۴۰۱۴۵	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	ماده (۴) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت	۲۰,۴۰۰	۱۰,۰۰۰
		۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	ماده (۱۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۴۵۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰
جمع						
۱۳۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان	۱۴۰۱۲۰	درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	ماده (۱) بیوست شماره یک آیین نامه مالی و معاملاتی مصوب هیات انشاء دانشگاه، ماده (۱۹) لایسنه دانشگاه	۱,۵۰۰,۰۰۰	۴,۹۰۰,۰۰۰
		۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	ماده (۱) بیوست شماره یک آیین نامه مالی و معاملاتی مصوب هیات انشاء دانشگاه، ماده (۱۹) لایسنه دانشگاه	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
جمع						
۱۳۸۰۰۰	سازمان نهضت سوادآموزی	140156	درآمد حاصل از خدمات سوادآموزی شامل کمک‌های بین‌المللی، اجاره ساختمان‌ها و سایر خدمات آموزشی، پرورشی، رایانه‌ای و فروش نشریات	قوانین بودجه سنواتی	۳۴,۴۳۵	۴۰,۰۰۰
		جمع				
۱۳۷۵۱۲	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه	ماده (۳۰) قانون تلبیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی	۲۳۷,۶۵۰	۲۵۰,۰۰۰
		جمع				
۱۳۷۵۰۴	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	ماده (۹۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۱۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)	۴۸,۵۰۰	۵۰,۰۰۰
		۱۴۰۲۰۳	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	ماده (۹۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۱۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)	۲۹۱,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
۱۳۷۸۵۰	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی - پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	ماده (۱۸) لایسنه پژوهشگاه	۱,۴۵۵	۱,۵۰۰
جمع						
جمع کل					۲,۶۸۴,۷۶۰	۶,۰۰۲,۸۲۰

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

۷- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش

طی سال‌های اخیر و در راستای اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و شفاف‌سازی فعالیت‌ها؛ تعدادی از ردیف هزینه‌ای در فرایند تدوین لوایح بودجه سنواتی ایجاد، ادغام یا حذف شده‌اند و در حال حاضر فعالیت‌های بخش آموزش و پرورش عمومی توسط شش دستگاه مستقل و دوازده دستگاه و ردیف تابعه ذیل حوزه ستاد وزارت آموزش و پرورش صورت می‌گیرد. بررسی روند اعتبارات هزینه‌ای این بخش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶، حاکی از افزایش اعتبارات دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای ذیل این بخش از ۳۲۴,۰۱۶ میلیارد ریال با نرخ رشد متوسط سالانه ۲۰/۳ درصد به ۵۶۲,۸۱۳ میلیارد ریال برآورد سال ۱۳۹۹ است. قابل ذکر است، ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها همه‌ساله به‌طور متوسط ۹۳ درصد از اعتبار مصوب بخش را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴: اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶ (میلیارد ریال)

سال	مصوب	ابلاغی	پرداختی
۱۳۹۶	۳۲۳,۴۱۶	۳۱۹,۰۴۷	۳۳۹,۶۳۵
۱۳۹۷	۳۶۴,۰۵۲	۳۶۳,۰۷۷	۳۷۴,۳۹۲
۱۳۹۸	۴۶۰,۳۹۸	۴۵۹,۳۳۵	-
۱۳۹۹	۵۶۲,۸۱۳	-	-

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

*از محل ردیف اصلی

۷-۱- اعتبارات هزینه‌ای بخش برحسب برنامه اجرایی

۷-۱-۱- عملکرد اعتبارات طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶

کل فعالیت‌های آموزشی و پرورشی برحسب ماهیت فعالیت، در قالب برنامه‌های اجرایی مختلف و فعالیت‌های ذیل آن‌ها انجام می‌گیرد. پرداخت‌های هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۷ به میزان ۳۷۴,۳۹۲ میلیارد ریال است که نسبت به پرداختی سال ۱۳۹۶، بالغ بر ۱۰/۲ درصد رشد داشته است. اعتبارات پرداختی بخش در سال ۱۳۹۶ مبلغ ۳۳۹,۶۳۵ میلیارد ریال بوده که معادل ۱۰۰/۵ درصد اعتبار مصوب و ۱۰۶/۴ درصد اعتبار ابلاغی است. در سال مذکور اعتبار پرداختی در قالب ۳۲ برنامه اجرایی بوده که تنها تعداد ۵ برنامه اجرایی که متناظر با دوره‌های تحصیلی مختلف هستند، با رقم ۳۲۲,۲۳۷ میلیارد ریال عملکرد، حدود ۹۵ درصد از هزینه‌ها را به خود اختصاص داده و در بین آن‌ها، برنامه آموزش ابتدایی با رقم ۱۴۸,۹۰۹ میلیارد ریال، دارای سهمی بالغ بر ۴۳/۸ درصد از اعتبارات پرداختی است.

جدول ۵: عملکرد اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه اجرایی طی سال‌های ۹۷-

۱۳۹۶ (میلیون ریال)

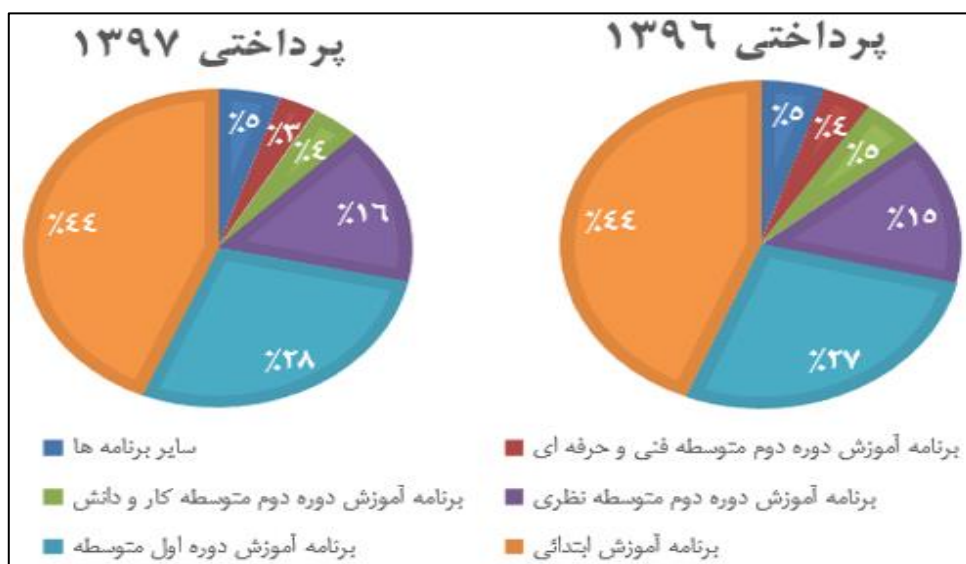
کد برنامه	عنوان برنامه	۱۳۹۶	۱۳۹۷
۱۰۰۲۰۱۰۰۰	اطلاع‌رسانی آماری	۲۶۴۳۵	۱۴,۰۶۵
۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	توسعه دولت الکترونیک	۳۸۹۶	-
۱۸۰۱۰۰۱۰۰	آموزش ابتدایی	۱۴۹,۳۵۴,۹۲۶	۱۶۳,۳۲۲,۹۲۲
۱۸۰۱۰۰۴۰۰	آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور	۱,۱۷۳,۹۰۹	۱,۰۷۳,۱۵۳
۱۸۰۱۰۰۵۰۰	آموزش دوره اول متوسطه	۹۲,۸۶۳,۱۵۹	۱۰۴,۵۴۲,۴۱۰
۱۸۰۱۰۰۶۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۴۹,۵۴۹,۰۵۹	۵۹,۶۵۷,۳۳۸
۱۸۰۱۰۱۷۰۰	آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد	۱۳۱,۸۸۲	۱۱۴,۹۴۵
۱۸۰۱۰۰۸۰۰	پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان	۲۸۰,۴۱۵	۴۴۸,۴۸۹
۱۸۰۲۰۰۱۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۳,۴۳۲,۵۸۶	۱۱,۷۸۸,۹۱۲
۱۸۰۲۰۰۲۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۱۷,۲۰۱,۳۴۷	۱۵,۴۳۶,۶۳۹
۱۸۰۶۰۰۲۰۰	پژوهش‌های کاربردی	۳۵۷,۷۷۹	۲۷۶,۹۲۵
۱۹۰۳۰۱۷۰۰	حمایت از فرهنگیان	۰	۱۲۱,۳۲۸
۱۸۰۱۰۰۷۰۰	تربیت‌بدنی دانش‌آموزان	۳۳۵,۴۱۳	۱۷۲,۸۹۵
۱۸۰۱۰۱۶۰۰	ارتقاء سلامت دانش‌آموزان	۱۰۸,۱۸۷	۱۶۷,۱۲۹
۱۸۰۱۰۱۱۰۰	راهبری سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۹۸,۶۴۵	۲۴۷,۳۷۸
۱۸۰۲۰۱۲۰۰	ارتقای حرفه‌ای معلمان	۴۲۷,۷۴۷	۵۲۱,۰۸۸
۱۸۰۲۰۱۶۰۰	تربیت معلم	۲,۰۴۳,۳۳۰	۲,۳۱۲,۵۲۳
۱۸۰۳۰۰۲۰۰	خدمات رفاهی، دانشجویان	۲۷۰,۶۹۴	۳۰۶,۳۵۶
۱۸۰۳۰۰۹۰۰	خدمات فرهنگی دانشجویان	۵۳,۷۵۶	۶۰,۸۳۸
۱۸۰۴۰۰۳۰۰	پژوهش‌های پایه دانشگاهی	۶۳,۹۰۹	۷۲,۳۲۸
۱۸۰۵۰۳۰۰	پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۵۹,۹۸۸	۶۷,۸۹۱
۱۸۰۱۰۱۳۰۰	سوادآموزی	۳,۹۱۸,۰۱۶	۳,۸۰۵,۹۴۴
۱۸۰۱۰۰۳۰۰	آموزش پیش از دبستان	۲۶۰,۰۰۰	۱۵۷,۵۲۹
۱۸۰۱۰۰۲۰۰	آموزش استثنایی	۶,۹۲۵,۴۴۰	۸,۷۶۵,۹۰۸
۱۸۰۱۰۱۹۰۰	ارایه خدمات رفاهی به دانش‌آموزان	۱۰,۰۰۰	۱۱,۰۰۰
۱۸۰۲۰۱۱۰۰	آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۵,۹۶۴	۲۰,۲۵۵
۱۹۰۴۰۱۰۰۰	توانبخشی دانش‌آموزان	۳۹,۹۲۸	۳۲,۶۴۲
۱۸۰۱۰۲۰۰۰	بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزش و پرورش	۲۳,۲۳۷	۲۶,۷۶۳
۱۸۰۱۰۱۴۰۰	نظارت و ارزیابی مصوبات شورا	۹,۱۸۹	۷,۹۸۶
۱۸۰۱۰۱۸۰۰	پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان	۳۵,۴۰۰	۱۲۶,۶۵۰
۱۸۰۱۰۲۱۰۰	هدایت و ارتقاء فعالیت‌های سازمان دانش‌آموزی	۸۲,۳۴۹	۸۳,۴۹۵
۱۸۰۱۰۲۲۰۰	هدایت و پشتیبانی انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان	۱۸۳,۳۸۸	۱۹۰,۳۹۵
۱۸۰۱۰۰۹۰۰	تأمین کتب درسی، مواد آموزشی و کمک آموزشی	۲۴۷,۴۲۰	۳۰۷,۷۷۹
۱۸۰۱۰۱۰۰۰	راهبری مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۶۷,۶۱۳	۷۹,۸۲۹
	جمع	۳۳۹,۶۳۵,۰۰۶	۳۷۴,۳۴۱,۷۲۷

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

در سال ۱۳۹۷ نیز اعتبار پرداختی که حدود ۱۰۲/۴ درصد اعتبار مصوب و ۱۰۳/۱ درصد اعتبار ابلاغی است. هزینه‌کرد برنامه آموزش ابتدایی با ۱۶۳,۳۲۳ میلیارد ریال (۴۳/۶ درصد)، دوره اول متوسطه با ۱۰۴,۵۴۲

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

میلیارد ریال (۲۸ درصد) و دوره دوم متوسطه نظری با ۵۹،۶۵۷ میلیارد ریال (۱۶ درصد)، جمعاً به میزان ۹۴/۸ درصد اعتبار پرداختی بوده است. قابل ذکر است بخش عمده اعتبارات برنامه‌های یاد شده، به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها اختصاص دارد.

نمودار ۱: سهم برنامه‌های آموزشی در عملکرد هزینه‌ای بخش طی سال‌های ۱۳۹۶-۹۷
منبع: قوانین بودجه سنواتی.

۷-۱-۲- وضعیت اعتبارات طی سال‌های ۱۳۹۸-۹۹

اعتبارات هزینه‌ای بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، به میزان ۵۶۳،۸۱۳ میلیارد ریال بوده که حدود ۲۲/۵ درصد نسبت به اعتبار مصوب و ۲۲/۷ درصد نسبت به اعتبار ابلاغی سال ۱۳۹۸، افزایش نشان می‌دهد. برسی توزیع مبلغ ۴۶۰،۳۹۸ میلیارد ریال اعتبار مصوب سال ۱۳۹۸ بین تعداد ۳۴ برنامه اجرایی، حاکی از سهم بری حدود ۹۳ درصدی برنامه‌های آموزشی از کل اعتبار بخش است که برنامه آموزش ابتدایی در بین آن‌ها با رقم ۱۹۴،۱۸۳ میلیارد ریال، بالغ بر ۴۲ درصد از اعتبار مصوب را شامل شده است.

جدول ۶: اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه اجرایی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال

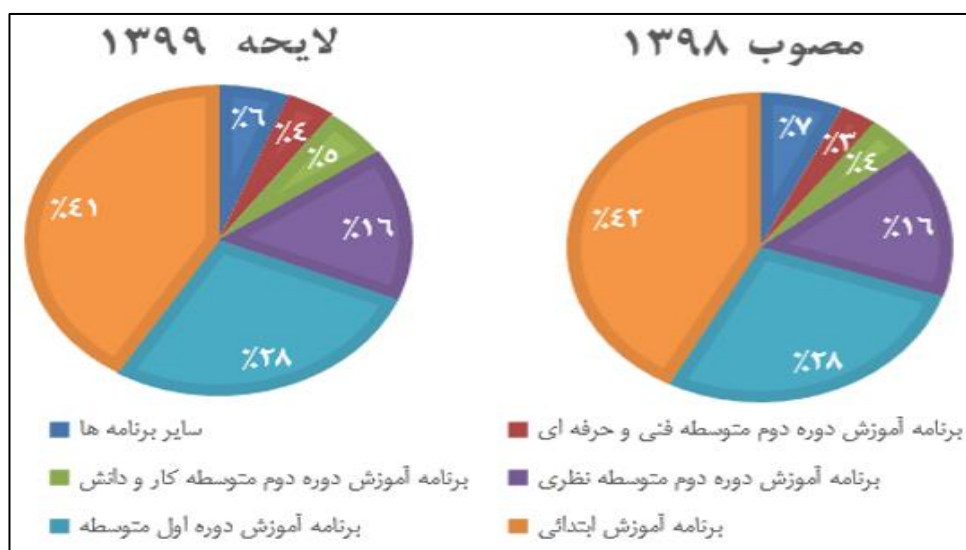
۱۳۹۹ (میلیون ریال)

کد برنامه	عنوان برنامه	مصوب ۱۳۹۸	لایحه بودجه ۱۳۹۹
۱۰۰۲۰۱۰۰۰۰	اطلاع‌رسانی آماری	۳۱,۱۰۰	۵,۰۰۰
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	آموزش ابتدایی	۱۹۴,۱۸۲,۸۴۶	۲۳۲,۷۵۲,۷۴۷
۱۸۰۱۰۰۴۰۰۰	آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور	۲,۰۷۵,۵۶۷	۳,۰۷۵,۰۰۰
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	آموزش دوره اول متوسطه	۱۲۷,۳۸۲,۱۳۹	۱۵۴,۷۷۳,۶۹۵
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۷۳,۲۳۰,۵۳۸	۸۹,۶۵۴,۱۲۲
۱۸۰۱۰۱۷۰۰۰	آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد	۴۱۵,۰۰۰	۴۱۰,۲۲۳
۱۸۰۱۰۰۸۰۰۰	پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان	۱,۵۳۴,۵۰۰	۲,۰۳۹,۹۰۰
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۴,۳۱۲,۹۱۱	۲۲,۶۶۰,۰۸۲
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۱۸,۷۷۸,۶۰۶	۳۰,۶۳۱,۰۸۰
۱۸۰۶۰۰۲۰۰۰	پژوهش‌های کاربردی	۵۳۶,۸۹۰	۴۳۵,۵۸۸
۱۹۰۳۰۱۷۰۰۰	حمایت از فرهنگیان	۳۳۰,۰۰۰	۸۱۲,۳۷۰
۱۸۰۱۰۰۷۰۰	تربیت‌بدنی دانش‌آموزان	۸۷۸,۱۰۰	۲,۷۰۰,۰۰۰
۱۸۰۱۰۱۶۰۰۰	ارتقاء سلامت دانش‌آموزان	۵۹۰,۰۰۰	۱,۳۷۴,۴۱۰
۱۸۰۱۰۱۱۰۰۰	راهبری سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۲۷۵,۴۶۸	۲۸۲,۱۳۰
۱۸۰۲۰۱۲۰۰۰	ارتقای حرفه‌ای معلمان	۱,۱۶۱,۹۹۰	۸۲۷,۴۶۳
۱۸۰۲۰۱۶۰۰۰	تربیت معلم	۳,۵۰۷,۰۴۰	۳,۷۳۱,۰۰۵
۱۸۰۳۰۰۲۰۰۰	ارائه خدمات رفاهی، فرهنگی و ورزشی به دانشجویان	۲۵۰,۸۱۰	۴۴۳,۴۲۰
۱۸۰۳۰۰۹۰۰۰	خدمات فرهنگی دانشجویی	۸۶,۶۲۰	-
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	پژوهش‌های پایه دانشگاهی	۱۰۳,۰۹۰	۶,۰۶۵
۱۸۰۵۰۳۰۰۰	پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۹۶,۶۶۱	۹۸,۸۲۰
۱۸۰۱۰۱۳۰۰۰	سوادآموزی	۶,۰۰۹,۵۶۱	۴,۷۳۶,۵۵۹
۱۸۰۱۰۰۳۰۰۰	آموزش پیش از دبستان	۷۳۷,۷۵۰	۵۲۰,۰۰۰
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	آموزش استثنایی	۱۰,۳۶۲,۸۲۸	۱۳,۱۵۷,۲۲۱
۱۸۰۱۰۱۹۰۰۰	ارایه خدمات رفاهی به دانش‌آموزان	۱,۱۶۰,۰۰۰	۰
۱۸۰۲۰۱۱۰۰۰	آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۳۴,۳۰۰	۳۲,۴۴۰
۱۹۰۴۰۱۰۰۰۰	توانبخشی دانش‌آموزان	۵۷,۰۰۰	۵۳,۹۲۳
۱۸۰۱۰۲۰۰۰۰	بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزش و پرورش	۳۴,۶۷۹	۴۶,۵۰۰
۱۸۰۱۰۱۴۰۰۰	نظارت و ارزیابی مصوبات شورا	۱۲,۹۳۰	۰
۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰	آموزش‌های شغلی	۴۰۰	۰
۱۸۰۱۰۱۸۰۰۰	پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان	۳۱۳,۰۰۰	۳۳۵,۰۰۰
۱۸۰۱۰۲۱۰۰۰	هدایت و ارتقاء فعالیت‌های سازمان دانش‌آموزی	۲۲۳,۰۰۰	-
۱۸۰۱۰۲۲۰۰۰	هدایت و پشتیبانی انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان	۴۶۸,۰۰۰	-
۱۸۰۱۰۰۹۰۰۰	تأمین کتب درسی، مواد آموزشی و کمک آموزشی	۸۰۸,۲۵۰	۱,۵۰۴,۱۰۷
۱۸۰۱۰۱۰۰۰	راهبری مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۴۱۶,۱۲۰	۲۰۵,۰۶۰
۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	توسعه دولت الکترونیک	-	۳۵,۲۷۱
	جمع	۴۶۰,۳۹۷,۶۸۴	۵۶۷,۳۳۹,۳۰۱

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

اعتبار منظور شده برای بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به میزان ۵۶۳،۸۱۳ میلیارد ریال است. با توجه به اقدامات انجام شده در زمینه اصلاحات ساختاری بودجه و بازنگری در برنامه‌های اجرایی به منظور اصلاح، حذف یا ادغام در صورت ضرور در فرایند تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۹؛ تعداد برنامه‌های اجرایی بخش از ۳۴ برنامه به ۲۹ برنامه کاهش یافته است. با این وجود و به روال سال‌های گذشته، بیش از ۹۵ درصد از اعتبارات هزینه‌ای سال آتی به برنامه‌های اجرایی مرتبط با دوره‌های تحصیلی مختلف اختصاص دارد که حدود ۴۱/۳ درصد آن مربوط به برنامه آموزش ابتدایی است.

نمودار ۲: سهم برنامه‌های آموزشی در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

۷-۲- اعتبارات هزینه‌ای بخش برحسب دستگاه و ردیف

۷-۲-۱- عملکرد اعتبارات طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶

در سال ۱۳۹۶، اعتبارات پرداختی بخش در قالب تعداد ۱۸ دستگاه و ردیف هزینه‌ای بالغ بر ۳۳۹،۶۳۵ میلیارد ریال بوده که معادل ۳۳۳،۷۹۰ میلیارد ریال (۹۸/۲ درصد) آن متعلق به وزارت آموزش و پرورش و تعداد ۱۰ دستگاه و ردیف هزینه‌ای ذیل آن است. اعتبارات پرداختی بخش در این سال معادل ۱۰۰/۵ درصد اعتبار مصوب و ۱۰۶/۴ درصد اعتبار ابلاغی است. دلیل اصلی عملکرد اعتبارات بیش از مصوب آن، ناشی از عملکرد اعتبارات ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌هاست که همه‌ساله در فرایند تأمین کامل هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر در طول سال با استفاده از سازوکارهای قانونی (جزء (۲) بند (ط) ماده (۲۸) قانون الحاق بخشی از مقررات مالی دولت (۲) علاوه بر سقف اعتبار مصوب به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ می‌شود. لازم به ذکر است عملکرد اعتبارات هزینه‌ای از محل درآمد اختصاصی با ماهیت ملی بالغ بر ۳۶۹ میلیارد ریال بوده که مبلغ ۲۴۰ میلیارد ریال آن مربوط به وزارت آموزش و پرورش و حدود ۱۲۹ میلیارد ریال آن به

دستگاه‌های مستقل آن وزارت متعلق است. در همین ارتباط، میزان هزینه‌کرد از محل درآمد اختصاصی در زمینه هزینه‌های و عمرانی ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها میزان ۷،۱۹۴ میلیارد ریال بوده است.

اعتبار پرداختی بخش در سال ۱۳۹۷، حدود ۳۷۴،۳۴۲ میلیارد ریال بوده که تحقق ۱۰۳/۱ درصدی نسبت به مصوب آن را نشان می‌دهد. البته بیشترین میزان پرداختی مربوط به ردیف هزینه‌های ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها است که به میزان ۱۰۸/۲ درصد در مقایسه با مصوب است. در این سال نیز، عملکرد اعتبارات هزینه‌ای از محل درآمد اختصاصی با ماهیت ملی بالغ بر ۴۰۴ میلیارد ریال بوده که ۲۴۰ میلیارد ریال آن به وزارت آموزش و پرورش و بیش از ۱۳۴ میلیارد ریال آن به دستگاه‌های مستقل آن وزارت اختصاص دارد. هزینه‌کرد از محل درآمد اختصاصی در زمینه هزینه‌های و عمرانی با ماهیت استانی مربوط به ادارات کل آموزش و پرورش در سراسر کشور، به حدود ۸،۵۴۲ میلیارد ریال اشاره دارد.

جدول ۷: عملکرد اعتبار هزینه‌های دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌های بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۷-

۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه	۱۳۹۶	۱۳۹۷
۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۲,۵۸۵,۲۳۸	۱,۳۱۲,۹۹۸
۱۲۷۵۰۲	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۴۲,۸۴۱	۳۸,۰۲۱
۱۲۷۵۰۳	وزارت آموزش و پرورش - ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها	۳۲۷,۰۶۸,۳۰۱	۳۵۸,۷۲۰,۲۴۲
۱۲۷۵۰۹	وزارت آموزش و پرورش - کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزی	۶۸۹,۹۰۰	۸۶۱,۳۳۵
۱۲۷۵۱۱	وزارت آموزش و پرورش - طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم	۷۷۱,۰۵۴	۱,۶۰۰,۹۹۶
۱۲۷۵۲۰	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان	۵۴۶,۱۵۲	۷۲۲,۳۷۹
۱۲۷۵۸۹	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقا سلامت دانش‌آموزان	۴۷۹,۰۰۰	۴۶۶,۶۷۴
۱۲۷۵۹۰	وزارت آموزش و پرورش - توسعه کمی و کیفی آموزش پیش از دبستان	۲۶۰,۰۰۰	۱۵۷,۵۲۹
۱۲۷۵۹۴	وزارت آموزش و پرورش - کیفیت‌بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی	۱,۳۴۸,۰۰۰	۸۳۰,۹۷۷
۱۲۷۶۱۰	وزارت آموزش و پرورش - اداره مدارس خارج از کشور	۰	۱,۰۷۳,۱۵۳
۱۲۷۶۱۱	وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار	۰	۲,۳۱۴,۵۱۰
۱۲۷۵۰۴	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۳۹۴,۱۴۰	۳۶۸,۸۹۱
۱۲۷۸۵۰	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۶۱,۵۲۹	۵۱,۸۶۵

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

۱۲۷۵۱۲	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۶۷,۶۱۳	۸۰,۴۴۴
۱۲۷۵۱۵	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی - کمک به صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی	-	.
۱۲۷۶۰۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۹۸,۶۴۵	۲۴۷,۳۷۸
۱۲۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان	۲,۷۷۰,۶۰۵	۳,۱۳۵,۶۱۰
۱۲۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۳۸۳,۵۲۱	۵۹۸,۴۷۸
۱۲۸۰۰۰	نهضت سوادآموزی	۲,۰۶۸,۴۶۷	۱,۷۶۰,۲۴۷
	جمع	۳۳۹,۶۳۵,۰۰۶	۳۷۴,۳۴۱,۷۲۷

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

۷-۲-۲- وضعیت اعتبارات طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸

در سال جاری، اعتبار مصوب بخش در قالب ۱۹ دستگاه و ردیف هزینه‌ای به میزان ۴۶۰,۳۹۸ میلیارد ریال بوده که مبلغ ۴۲۴,۹۹۱ میلیارد ریال و به عبارتی حدود ۹۲/۳ درصد آن به ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها اختصاص دارد. پیش‌بینی اعتبارات بخش برای سال ۱۳۹۹، حدود ۵۶۳,۸۱۳ میلیارد ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال جاری، دارای ۲۲/۵ درصد رشد است و سهم ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها از رقم مذکور، ۶۳/۳ درصد است.

لازم به ذکر است در سال ۱۳۹۷ و در زمان تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، در راستای شفاف‌سازی و تسهیل در اجرای بودجه‌ریزی مبنی بر عملکرد، تعدادی از ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۹) پیوست لایحه تحت عنوان «ردیف متفرقه جدول (۷-۲)» به ذیل دستگاه‌های اجرایی مرتبط انتقال یافته‌اند. با این اوصاف، کل اعتبارات بخش از محل منابع عمومی دولت در سال آتی بالغ بر ۵۶۷,۳۲۹ میلیارد ریال است که مبلغ ۲,۷۰۵ میلیارد ریال آن از محل ردیف متفرقه جدول (۷-۲) است و نسبت به رقم ۴۶۳,۱۰۳ میلیارد ریال متناظر آن در سال جاری (شامل مبلغ ۳,۵۱۶ میلیارد ریال اعتبار متفرقه)، معادل ۲۲/۵ درصد رشد را نشان می‌دهد.

جدول ۸: اعتبار هزینه‌های دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌های بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۸ و لایحه

بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

لایحه ۱۳۹۹			مصوب ۱۳۹۸			دستگاه/ ردیف
جمع	متفرقه (جدول ۲-۷)	ردیف اصلی	جمع	متفرقه (جدول ۲-۷)	ردیف اصلی	
۲,۰۷۲,۸۷۰	۱۳,۸۷۰	۲,۰۵۹,۰۰۰	۲,۱۷۷,۲۰۰	۱۴,۶۰۰	۲,۱۶۲,۶۰۰	وزارت آموزش و پرورش
۶۱,۰۰۰		۶۱,۰۰۰	۶۲,۱۰۹		۶۲,۱۰۹	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش
۵۲۵,۹۰۹,۰۰۰		۵۲۵,۹۰۹,۰۰۰	۴۲۴,۹۹۰,۸۹۸		۴۲۴,۹۹۰,۸۹۸	وزارت آموزش و پرورش - ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها
۳,۶۶۷,۸۱۳		۳,۶۶۷,۸۱۳	۳,۴۹۳,۱۵۵		۳,۴۹۳,۱۵۵	وزارت آموزش و پرورش - کمک به تأمین سرانه دانش‌آموزی
۵,۵۶۵,۰۰۰		۵,۵۶۵,۰۰۰	۵,۳۰۰,۰۰۰		۵,۳۰۰,۰۰۰	وزارت آموزش و پرورش - طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم
۲,۳۷۴,۹۰۰		۲,۳۷۴,۹۰۰	۲,۲۲۵,۵۰۰		۲,۲۲۵,۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش - فعالیتهای پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان
۵۹۸,۵۰۰	۵۹۸,۵۰۰	-	۶۳۰,۰۰۰	۶۳۰,۰۰۰	-	وزارت آموزش و پرورش - کمک به صادق ذخیره فرهنگیان
۴,۰۷۴,۴۱۰	۲,۹۰۳,۹۱۰	۱,۱۷۰,۵۰۰	۳,۸۴۱,۹۰۰	۲,۰۶۰,۸۰۰	۱,۷۸۱,۱۰۰	وزارت آموزش و پرورش - فعالیتهای تربیت بدنی و ارتقا سلامت دانش‌آموزان
۵۲۰,۰۰۰		۵۲۰,۰۰۰	۷۳۷,۷۵۰		۷۳۷,۷۵۰	وزارت آموزش و پرورش - توسعه کمی و کیفی آموزش پیش از دبستان
۱,۶۰۴,۳۷۰		۱,۶۰۴,۳۷۰	۲,۹۳۶,۰۰۰		۲,۹۳۶,۰۰۰	وزارت آموزش و پرورش - کیفیت‌بخشی به فعالیتهای آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی
۳,۰۷۵,۰۰۰		۳,۰۷۵,۰۰۰	۲,۰۷۵,۵۶۷		۲,۰۷۵,۵۶۷	وزارت آموزش و پرورش - اداره مدارس خارج از کشور
۷,۵۲۱,۰۰۰		۷,۵۲۱,۰۰۰	۳,۶۳۰,۰۰۰		۳,۶۳۰,۰۰۰	وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق مورد نیاز
۱,۶۲۱,۰۰۰		۱,۶۲۱,۰۰۰	۹۶۵,۹۸۸		۹۶۵,۹۸۸	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
۸۷,۸۸۰		۸۷,۸۸۰	۱۰۰,۹۰۰		۱۰۰,۹۰۰	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
۱۱۵,۳۶۰		۱۱۵,۳۶۰	۱۱۹,۶۲۰		۱۱۹,۶۲۰	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکتهای مردمی
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰		۳۰۰,۰۰۰	سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکتهای مردمی - کمک به صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی
۲۸۲,۱۳۰		۲۸۲,۱۳۰	۲۷۵,۴۶۸		۲۷۵,۴۶۸	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
۴,۷۱۷,۵۰۰		۴,۷۱۷,۵۰۰	۴,۴۹۳,۶۷۱		۴,۴۹۳,۶۷۱	دانشگاه فرهنگیان
۱,۰۱۵,۰۰۰		۱,۰۱۵,۰۰۰	۱,۰۲۷,۰۵۲		۱,۰۲۷,۰۵۲	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۲,۳۴۶,۴۶۸		۲,۳۴۶,۴۶۸	۳,۷۲۰,۳۰۶		۳,۷۲۰,۳۰۶	نهیض سوادآموزی
۵۶۷,۳۲۹,۲۰۱	۳,۵۱۶,۲۸۰	۵۶۳,۸۱۲,۹۲۱	۴۶۳,۱۰۳,۰۸۴	۲,۷۰۵,۴۰۰	۴۶۰,۳۹۷,۶۸۴	جمع

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

۳-۷- ردیف‌های متفرقه بخش

۳-۷-۱- عملکرد اعتبارات طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶

ردیف‌های متفرقه بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۶ به تعداد ۸ ردیف شامل ۴ ردیف با ماهیت «درآمد- هزینه» (جدول ۹) و یک ردیف تملک دارایی‌های مالی (جدول ۸) بوده است. عملکرد ردیف‌های مذکور به میزان ۲۵،۸۳۹ میلیارد ریال که صرفاً مربوط به دو ردیف و بالغ بر ۲۵،۶۳۹ میلیارد ریال (۹۹ درصد) آن مربوط به تأدیه مطالبات پاداش پایان خدمت فرهنگیان بازنشسته سال ۱۳۹۵ است. در سال ۱۳۹۷ و در راستای شفاف‌سازی بودجه، تعداد ۳ ردیف ابقاء، یک ردیف حذف و تعداد ۳ ردیف به جدول (۷) قانون بودجه و به ذیل دستگاه‌های اجرایی مرتبط، انتقال یافته‌اند. عملکرد اعتباری ردیف‌های مذکور به میزان ۳۵،۶۶۳ میلیارد ریال بوده که بالغ بر ۳۸ درصد رشد نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۶ دارد و مشابه سال گذشته، حدود ۹۷ درصد آن مربوط به پرداخت مطالبات پاداش پایان خدمت فرهنگیان بازنشسته سال ۱۳۹۷ است.

جدول ۹: عملکرد ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۶ (میلیون ریال)

عنوان	۱۳۹۶	۱۳۹۷
متفرقه جدول (۷-۲)		
پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان	-	۰
صندوق ذخیره فرهنگیان- جهت تأمین سهم دولت	-	۰
اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۴۵٪ سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۲۵٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۳۰٪ سهم وزارت آموزش و پرورش	-	۱۸۷،۶۷۶
متفرقه جدول (۸)		
وزارت آموزش و پرورش- بازپرداخت و پیش‌پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده	۰	۰
متفرقه جدول (۹)		
پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان	۰	انتقال به جدول (۲-۷) قانون بودجه
اعتبارات موضوع ۰،۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده. ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش (۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال)	۰	۴۸۶،۷۳۰
اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۵۰٪ سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۳۰٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰٪ سهم وزارت آموزش و پرورش	۰	انتقال به جدول (۲-۷) قانون بودجه
صندوق ذخیره فرهنگیان- جهت تأمین سهم دولت	۰	انتقال به جدول (۲-۷) قانون بودجه
اعتبارات موضوع کمک به سرانه مجتمع‌های آموزش و پرورش (۱۵۰۰ میلیارد ریال) - کمک به سرانه مدارس روستا مرکزی (۱۵۰۰ میلیارد ریال) و پرداخت بخشی از پاداش بازنشستگان سال‌های قبل آموزش و پرورش (۲۵۷۱۰ میلیارد ریال)	۲۰۰،۰۰۰	حذف
پاداش پایان خدمت بازنشستگان با اولویت وزارت آموزش و پرورش و دانشگاهها	۲۵،۶۳۹،۰۰۰	۳۴،۵۳۸،۰۰۰
مندرج در جدول ذیل تبصره (۱۴) قوانین بودجه سنواتی		
پرداختی به آموزش و پرورش بابت کمک به هزینه آب و برق و گاز مدارس	-	۴۵۰،۹۶۷
جدول (۱۸)- توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم شرکت دولتی		
پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان	۰	۰

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

(-) فاقد ردیف

(*) فاقد عملکرد

۲-۳-۷- وضعیت اعتبارات طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۸

اعتبارات متفرقه مصوب بخش در سال جاری در قالب ۱۰ ردیف (شامل ۳ ردیف منتقله به جدول ۲-۷)، بالغ بر ۶۳،۳۰۳ میلیارد ریال بوده که ۳۴ هزار میلیارد ریال (۵۳/۷ درصد) آن منظور در ردیف (۳۴-۵۳۰۰۰۰)، بابت تأدیه مطالبات پاداش پایان خدمت بازنشستگان سال ۱۳۹۷ ادارات کل آموزش و پرورش استان‌هاست و لازم به ذکر است از این محل، ۴۴،۸۵۰ میلیارد ریال به وزارت آموزش و پرورش، ابلاغ و تخصیص یافته است. مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال (۳۱/۶ درصد) آن نیز در ردیف (۵۵۰۰۰۰-۵۲)، به منظور اجرای نظام رتبه‌بندی معلمان بوده که ۱۸ هزار میلیارد ریال آن به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شده است. همچنین مبلغ ۲،۷۰۵ میلیارد ریال (۴/۳ درصد) آن مربوط به تعداد ۳ ردیف متفرقه منتقله به جدول (۲-۷) می‌باشد که ۲،۴۴۳ میلیارد ریال آن به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شده است.

برآورد اعتبارات بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، به میزان ۵۶،۰۳۱ میلیارد ریال بوده که نسبت به مصوب سال جاری حدود ۱۱/۵ درصد کاهش دارد. دلیل عمده این کاهش ناشی از حذف ردیف مربوط به رتبه‌بندی معلمان و پیش‌بینی اعتبار مربوط در پایه اعتباری ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها برای سال آتی است.

جدول ۱۰: ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال

۱۳۹۹ (میلیون ریال)

عنوان	مصوب ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹
متفرقه جدول (۲-۷)		
پاداش معوق مناطق محروم فرهنگیان	۱۴،۶۰۰	۱۳،۸۷۰
صندوق ذخیره فرهنگیان - جهت تأمین سهم دولت	۶۳۰،۰۰۰	۵۹۸،۵۰۰
اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۴۵٪ سهم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۲۵٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۳۰٪ سهم وزارت آموزش و پرورش	۲،۰۶۰،۸۰۰	۲،۹۰۳،۹۱۰
متفرقه جدول (۸)		
وزارت آموزش و پرورش - بازپرداخت و پیش‌پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده	۶۰،۰۰۰	۶۰،۰۰۰
متفرقه جدول (۹)		
اعتبارات موضوع ۰،۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده. ۸۵ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان، ۱۵ درصد سهم وزارت آموزش و پرورش (۲۰ درصد از کل، سهم جوانان و اشتغال)*	۷۳۸،۰۰۰	۹۵۴،۷۵۰
اجرای نظام رتبه‌بندی معلمان موضوع جزء (۲) بند (الف) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه	۲۰،۰۰۰،۰۰۰	-
مطالبات پاداش پایان خدمت بازنشستگان	۳۴،۰۰۰،۰۰۰	۵۰،۰۰۰،۰۰۰
اعتبار موضوع استخدام نیروهای حق‌التدریس، پیش‌دبستانی و خرید خدمات مشمول قانون مصوب ۱۳/۶/۱۳۹۷ مجلس شورای اسلامی	۴،۳۰۰،۰۰۰	-
مندرج در جدول ذیل تبصره (۱۴) قوانین بودجه سنواتی		
پرداختی به آموزش و پرورش بابت کمک به هزینه آب و برق مدارس	۱،۰۰۰،۰۰۰	۱،۰۰۰،۰۰۰
جدول (۱۸) - توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم شرکت دولتی		
پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان	۵۰۰،۰۰۰	۵۰۰،۰۰۰

منبع: قوانین بودجه سنواتی و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

۸- تحلیل شاخص‌های مالی بخش

۸-۱- سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش از بودجه عمومی دولت

بودجه هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۹۶ به میزان ۲,۰۱۷,۴۱۰ میلیارد ریال بوده که با رشد متوسط سالانه ۱۹/۷ درصد به ۳,۴۳۶,۴۹۳ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است. این در حالی است که اعتبار مصوب بخش طی دوره مورد نظر با رشد بیشتری (متوسط سالانه ۲۰/۳ درصد)، از مبلغ ۳۲۳,۴۱۶ میلیارد ریال به حدود ۵۶۳,۸۱۳ میلیارد ریال افزایش داشته است و این امر موجب افزایش سهم بری بخش آموزش و پرورش از بودجه هزینه‌ای دولت از ۱۶ درصد به ۱۶/۴ درصد شده است.

جدول ۱۲: سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶ (میلیارد ریال)

عنوان	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش	۳۲۳,۴۱۶	۳۶۳,۳۶۸	۴۶۰,۳۹۸	۵۶۳,۸۱۳
بودجه هزینه‌ای دولت	۲,۰۱۷,۴۱۰	۲,۴۴۲,۳۴۴	۲,۹۴۸,۶۷۶	۳,۴۳۶,۴۹۳
سهم اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش از بودجه هزینه‌ای دولت (درصد)	۱۶	۱۴.۹	۱۵.۶	۱۶.۴

• شامل اعتبار مصوب صرفاً از محل ردیف اصلی

منبع: قوانین بودجه سنواری و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

۸-۲- سهم اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی از فصل آموزش و پژوهش

در سال ۱۳۹۶، سهم رقم مصوب ۳۲۳,۴۱۶ میلیارد ریال بخش از اعتبار مصوب فصل آموزش و پژوهش، حدود ۶۸/۶ درصد بوده است. طی دوره زمانی ۹۹-۱۳۹۶، اعتبارات فصل آموزش و پژوهش با رشد متوسط سالانه ۲۹/۳ درصد از رقم ۴۷۱,۵۸۶ میلیارد ریال به حدود ۷۸۸,۵۱۵ میلیارد ریال افزایش داشته است. به موازات آن، اعتبارات بخش نیز اما با نرخ رشد متوسط سالانه بالاتر (۳۲ درصد)، از رقم ۳۲۳,۴۱۶ میلیارد ریال به ۵۶۳,۸۱۳ میلیارد ریال افزایش داشته است و همین امر موجب افزایش سهم بری بخش از فصل آموزش و پژوهش از ۶۸/۶ درصد سال اول دوره مورد بررسی به ۷۱/۵ درصد در لایحه بودجه سال آتی شده است.

جدول ۱۱۳: سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی از فصل آموزش و پژوهش طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶

(میلیارد ریال)

عنوان	مصوب ۱۳۹۶	مصوب ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹
اعتبارات هزینه‌ای آموزش و پرورش	۳۲۳,۴۱۶	۳۶۴,۰۵۲	۴۶۰,۳۹۸	۵۶۳,۸۱۳
فصل آموزش و پژوهش*	۴۷۱,۵۸۶	۵۵۱,۸۶۷	۶۶۹,۰۵۳	۷۸۸,۵۱۵
سهم آموزش و پرورش عمومی از فصل آموزش و پژوهش (درصد)	۶۸.۶	۶۶.۰	۶۸.۸	۷۱.۵

* صرفاً هزینه‌ای

منبع: قوانین بودجه سنواری و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

۹- تحلیل اعتبارات عمرانی بخش آموزش و پرورش عمومی

۹-۱- تصویر وضع موجود اعتبارات عمرانی در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

اعتبارات عمرانی ملی بخش آموزش و پرورش عمومی شامل ردیف‌های اصلی از حدود ۳۰,۲ هزار میلیارد ریال اعتبار مصوب سال ۱۳۹۸ به ۲۹,۱ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور کاهش یافته است. شایان ذکر است اعتبارات عمرانی این بخش با احتساب ردیف‌های متفرقه، تبصره‌ها و منابع اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور حدود ۵۷,۵ هزار میلیارد ریال شده که نسبت به اعتبارات مصوب سال ۱۳۹۸ (حدود ۴۳,۴ هزار میلیارد ریال) نشانگر ۳۲,۵ درصد رشد است. بیشترین اعتبارات عمرانی ردیف‌های اصلی بخش آموزش و پرورش عمومی مربوط به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس بوده که ۹۵,۸ درصد اعتبارات را به خود اختصاص داده است. پس از آن وزارت آموزش و پرورش و دانشگاه فرهنگیان بیشترین سهم اعتباری را دارند. شایان ذکر است بخشی از اعتبارات عمرانی ملی وزارت آموزش و پرورش که مربوط به تجهیز هنرستان‌ها بوده، در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای آورده شده است.

تحلیل کلی بودجه بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

جدول ۱۴: وضعیت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بخش (میلیون ریال)

بخش آموزش و پرورش عمومی	عملکرد ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	لایحه بودجه سال ۱۳۹۹	درصد رشد
پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۰	۸۶۲	۸۵۰	-۱.۴
دانشگاه فرهنگیان	۸,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۴۱۰,۰۰۰	۲.۵
دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۰.۰
سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۰	۲۱,۳۴۱	۲۶,۳۰۰	۲۳.۲
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۰	۱,۸۶۰	۱,۸۰۰	-۳.۲
سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۱۸,۵۱۰,۴۴۷	۲۹,۰۲۲,۵۰۰	۲۷,۹۱۹,۲۵۰	-۳.۸
نهیض سوادآموزی	۱۳,۲۰۲	۱۸,۲۰۰	۱۷,۵۰۰	-۳.۸
وزارت آموزش و پرورش	۲۰۴,۹۱۹	۴۴۰,۶۷۵	۴۶۶,۰۰۰	۵.۷
وزارت آموزش و پرورش - سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۴۲,۹۰۰	۳۰۰,۴۶۵	۳۱۰,۴۰۰	۳.۳
جمع کل	۱۸,۷۷۹,۴۶۸	۳۰,۲۰۶,۹۰۳	۲۹,۱۵۳,۱۰۰	-۳.۵

منبع: قوانین بودجه سنواتی.

۹-۲-۱- اهمیت چالش‌ها و راهکارها در بخش عمرانی امور

۹-۲-۱- چالش‌ها

- پراکندگی زیاد مدارس، خدمت‌رسانی را با مشکل جدی مواجه کرده است. از جمله، مدارس فاقد دسترسی به سامانه‌های سرمایشی / گرمایشی استاندارد، آب آشامیدنی سالم و سرویس بهداشتی استاندارد.
- فقدان تنوع در تأمین منابع مالی مورد نیاز.
- کمبود فضاهای آموزشی ناشی از توسعه قابل توجه مناطق جدید شهری (شهرک‌ها و پروژه‌های مسکن مهر) و قابل توجه بودن تعداد سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه‌ای در کشور و کمبود فضاهای آموزشی در آن‌ها.
- نبود تعادل و توازن منطقه‌ای در دسترسی به سرانه استاندارد فضاهای آموزشی و پرورشی.
- بالا بودن سن مدارس و میزان استهلاک فضاهای موجود و الزام به نوسازی آن‌ها.
- نامتناسب بودن فضاهای آموزشی موجود با ساختار جدید آموزشی، خصوصاً در دوره ابتدایی و عدم انطباق آن‌ها با رویکرد ایجاد مجتمع‌های آموزشی.

- دسترسی نابرابر به فرصت‌ها و منابع آموزشی (فیزیکی، انسانی و مالی) در اثر پراکندگی جغرافیایی.

۹-۲-۲- راهکارها

برای غلبه بر مشکلات و چالش‌های پیش رو ضروری است اقدامات زیر از سوی دستگاه اجرایی مورد توجه قرار گیرد:

- ضروری است دستگاه اجرایی با به‌کارگیری و هم‌افزایی منابع مختلف ملی، استانی، خیرین محترم مدرسه‌ساز، بند الف ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده، عوارض شهرداری‌ها، مولدسازی دارایی‌ها و کمک سایر نهادها و بنگاه‌ها، اهدافی همچون بهبود سرانه فضا و افزایش ایمنی مدارس را مطابق با الزامات آمایش سرزمین و ضوابط مکان‌یابی مدارس مورد توجه جدی قرار دهند.

- فقدان آمار و اطلاعات جامع، کامل و به‌هنگام موجب عدم برنامه‌ریزی منطبق با واقعیت‌های میدانی شده و فقدان اثربخشی لازم برنامه‌ها برای حل مسائل را به دنبال دارد. بنابراین ضروری است این مهم از سوی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط مورد توجه جدی قرار گیرد.

- طرح «تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام» از جمله طرح‌های مهم امور به شمار می‌رود که هدف از آن ایمن‌سازی مدارس کشور است. این طرح طی برنامه چهارم توسعه و از سال ۱۳۸۵ در قوانین بودجه سنواتی پایدار شد. با توجه به اینکه هر ساله سهم زیادی از اعتبارات به این طرح اختصاص داده می‌شود و به‌صورت سازوکار ماده ۷۵ قانون محاسبات عمومی از سوی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور بین ادارات کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان‌ها توزیع می‌شود، موارد زیر قابل توجه است:

۱- از جمله شاخص‌های توزیع اعتبارات بین استان‌ها می‌توان به تعداد کلاس‌های مورد نیاز برای ایمن‌سازی، مناطق کمتر توسعه یافته، پروژه‌های سفرهای مقام معظم رهبری و ریاست محترم جمهوری به استان‌ها و... اشاره کرد.

۲- توجه به مدارس استثنایی که در زمره پروژه‌های تخریب و بازسازی یا مقاوم‌سازی قرار گرفته‌اند از دیگر مواردی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

۳- در بسیاری از استان‌ها مدارس شجره طیبه که به‌صورت مجتمع‌های آموزشی بوده و از سال ۱۳۹۰ از محل طرح مذکور شروع شده‌اند، متوقف می‌باشد که ضروری است سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور تدابیر مناسبی به کار گیرد.

- یکی از مهم‌ترین منابع مالی در امر مدرسه‌سازی، موضوع مشارکت مردمی و ظرفیت خیرین است که به دو صورت خیرین حقیقی و خیرین حقوقی همچون بنیاد برکت در زیرمجموعه ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) در قالب نهادهای عمومی غیردولتی هستند. از این رو، باید قسمتی از این منابع به‌خصوص ظرفیت‌های مالی خیرین وابسته به نهادهای عمومی

غیردولتی به گونه‌ای هدایت و سیاست‌گذاری شوند که بتواند بخش مهمی از نیاز مناطق محروم و کمتر برخوردار کشور را پوشش دهد.

- عدم اجرای کامل اجزای مختلف یک مدرسه موجب عدم استفاده بهینه از فضاهای آموزشی می‌شود. به طور مثال بعضاً مشاهده شده که برخی مدارس احداث شده که به مرحله بهره‌برداری رسیده است، فاقد دیوارکشی، محوطه‌سازی و انشعاب برق است. بنابراین ضروری است این موضوعات مورد توجه جدی ادارات کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان‌ها قرار گیرد.
- وجود تعداد زیاد پروژه‌های در دست اجرای مربوط به سالن‌های ورزشی و استخرهای سرپوشیده دانش‌آموزی در موافقت‌نامه‌های ملی و عدم پایدار بودن ردیف‌های مستقل اعتباری از جمله مشکلات این بخش به شمار می‌رود. لذا با توجه به تعداد زیاد پروژه‌های ورزشی نیمه‌تمام، اعتبارات مذکور تکافوی نیازهای این پروژه‌ها را نمی‌کند که در این خصوص راه کارهای زیر پیشنهاد می‌شود:

۱- ایجاد ردیف مستقل اعتباری می‌تواند تکمیل پروژه‌های مذکور را مطابق با برنامه زمان‌بندی به دنبال داشته باشد.

۲- علاوه بر استفاده از اعتبارات عمومی جهت تکمیل پروژه‌ها، ضروری است مطابق با ماده ۲۷ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲، واگذاری پروژه‌ها در قالب انواع قراردادهای مشارکت عمومی خصوصی مورد توجه جدی دستگاه اجرایی قرار گیرد. همچنین استفاده از پتانسیل نهادهای عمومی غیردولتی همچون شهرداری‌ها در تکمیل پروژه‌ها از دیگر راه کارها به شمار می‌رود.

۳- مطابق با ماده ۵۳ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲، دستگاه‌های اجرایی مجازند به منظور توسعه ورزش همگانی و توسعه زیرساخت‌های ورزش و امور جوانان در قالب قوانین بودجه سنواتی یک درصد از بودجه خود به استثنای فصول ۱ و ۶ را مطابق با دستورالعمل تهیه شده هزینه نمایند که در این صورت باید ۳۰ درصد از اعتبار مذکور صرف توسعه فضاهای ورزشی مدارس شود. در این ارتباط ضروری است سهم هر یک از دستگاه‌های اجرایی مورد نظر با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت ورزش و جوانان مشخص شده تا بر مبنای آن امکان مبادله موافقت‌نامه و برنامه‌ریزی برای سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور جهت تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام وجود داشته باشد.

- در طرح «تأمین و تعمیر سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی و تجهیزات آموزش و کمک آموزشی مدارس و هنرستان‌ها» علاوه بر اعتبارات مندرج در پیوست شماره یک قوانین بودجه سنواتی، اعتباراتی از محل بند «ب» ماده ۶۵ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) منظور می‌شود که به صورت سازوکار ماده ۷۵ قانون محاسبات عمومی توسط سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور بین ادارات کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان‌ها توزیع می‌شود. از جمله نکات مهم این طرح می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- عملکرد اعتبارات توزیع شده بین استان‌های مختلف در سال‌های گذشته نشان می‌داد که توزیع اعتبارات بسیار نامتوازن بوده و باید به‌گونه‌ای انجام شود که استان‌های محروم مورد توجه بیشتری قرار گیرند.

۲- در توزیع اعتبارات بین استان‌ها، اطلاعاتی مبنای محاسبه قرار گرفته که صحت کامل این اطلاعات مورد تردید بوده و این مسئله موجب توزیع نامتوازن اعتبارات می‌شود. از این رو ضروری است سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اطلاعات تجهیزات مدارس اعم از تجهیزات سرمایشی و گرمایشی و نیز تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی را هر چه سریع‌تر به‌هنگام نموده تا بر مبنای اطلاعات درست بتوان شاخص‌های مناسب توزیع اعتبارات را در تعیین سهم اعتبارات هر یک از استان‌ها به کار گرفت.

۳- با توجه به حجم اعتبارات هزینه شده برای تأمین تجهیزات سرمایشی و گرمایشی، حفظ و نگهداری تجهیزات از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. بنابراین ضروری است سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور با هماهنگی وزارت آموزش و پرورش، برنامه‌ریزی و تمهیدات اجرایی مناسبی در این خصوص به عمل آورد.

۴- به‌کارگیری سیستم‌های نوین تأمین انرژی همچون انرژی خورشیدی برای انرژی گرمایی و برق مورد نیاز فضاهای آموزشی از مواردی است که باید در برنامه سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور قرار گرفته، ضمن آنکه کیفیت سیستم‌های مذکور و نحوه بهره‌برداری و نگهداری از آن‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. شایان ذکر است بعضاً مشاهده شده که سیستم گرمایش مدرسه‌ای که از نوع پانل‌های خورشیدی اجرا شده بود، ۳ سال پس از بهره‌برداری دارای مشکلات فنی بوده و گرمایش مدرسه را تأمین نمی‌کرد.

۵- ضرورت اجرای کامل سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی در تمامی فضاهایی که نیاز به گرمایش و سرمایش دارند از دیگر مواردی است که باید مورد توجه جدی باشد. به‌طور نمونه در برخی موارد مشاهده شده که در یک مدرسه ابتدایی که باید به لحاظ امکانات فضا و تجهیزات دارای جذابیت لازم برای دانش‌آموزان در این رده سنی باشد، فضای کلاس‌ها دارای شوفاژ بوده، در حالی که سرویس‌های بهداشتی مستقر در محوطه مدرسه فاقد آب گرم بودند.

۶- با توجه به دامنه اجرای این طرح و به‌منظور ایجاد شفافیت هر چه بیشتر در فرایند برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی، تخصیص و نظارت و جلوگیری از هدررفت منابع، ضروری است ایجاد سامانه مکانیزه مدیریت تجهیزات سرمایشی و گرمایشی و آموزشی و کمک آموزشی مدارس از سوی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور مورد توجه جدی قرار گیرد.

• با توجه به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و به‌منظور بهره‌مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی و کیفی‌سازی فضاهای آموزشی، ضروری است علاوه بر توسعه کمی فضاها به مقوله تجهیزات و فناوری‌ها در فضاهای آموزشی در حال بهره‌برداری نیز توجه ویژه‌ای شود که در این راستا طرح‌های «گسترش فناوری ارتباطات و ایجاد شبکه هوشمندسازی مدارس» و «تجهیز هنرستان‌های سراسر کشور» تعریف شده است.

با توجه به اینکه وزارت آموزش و پرورش به عنوان دستگاه اجرایی متولی اجرای طرح‌های مذکور در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها است، باید با اتخاذ مدیریت یکپارچه و تعیین راهبردها، برنامه‌ها و اولویت‌ها بر اساس شاخص‌های هدف به گونه‌ای اقدام نماید که با منابع موجود افزایش کیفیت و اثربخشی فضاهای آموزشی فراهم شود.

- ضروری است در اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی راهبرد مشخصی از سوی دستگاه‌های اجرایی برای اولویت‌بندی در اجرای قسمت‌های مختلف مورد توجه قرار گرفته تا منابع به صورت هدفمندتری هزینه شود.

- با توجه به زیربنای وسیع ساختمان فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی کل کشور و به علت عدم به کارگیری لوازم و تجهیزات کنترل‌کننده مصرف انرژی، فقدان تجهیزات کم‌مصرف و فرسودگی تأسیسات مکانیکی و الکتریکی در فضاهای مذکور، هزینه‌های قابل توجهی صرف انرژی می‌شود. افزون بر آن، این فضاها مناسب‌ترین مکان جهت ترویج فرهنگ اصلاح الگوی مصرف و بهره‌برداری از انرژی‌های تجدیدپذیر به شمار می‌روند. لذا در «طرح مدیریت سبز در فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی مدارس» کاهش هزینه و آثار منفی زیست‌محیطی ناشی از مصرف در این فضاها از طریق اجرای نظام مدیریت محیط زیستی، تغییر الگوی مصرف، مصرف بهینه منابع و کاهش ضایعات و در نهایت بهبود محیط زیست و آموزش و ترویج فرهنگ مصرف صحیح و استفاده از منابع تجدیدپذیر و غیرآلاینده انرژی و نیز به کارگیری مدیریت سبز در طراحی و ساخت فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی جدید هدف‌گذاری شده که باید در سال‌های مختلف اجرایی شود.

۹-۳- اقدامات اجرایی بودجه عمرانی آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۹

- تأمین ۲۷،۰۰۰ میلیارد ریال، برای اعتبار طرح «تکمیل فضاهای آموزشی که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد»، از دو ردیف زیر:
 ۱. پیش‌بینی مبلغ ۱۷،۰۰۰ میلیارد ریال برای طرح «تکمیل فضاهای آموزشی که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد»، مندرج در پیوست شماره یک.
 ۲. تأمین ۱۰،۰۰۰ از محل بند (ع) تبصره ۵ شایان ذکر است که اعتبار این طرح در سال ۱۳۹۲ مبلغ ۴۰۰ میلیارد ریال بوده است که در مدت ۷ سال اخیر حدوداً ۶۳ برابر شده است.
- تأمین اعتبار مبلغ ۱۳،۰۰۰ میلیارد ریال برای وزارت آموزش و پرورش از محل عوارض گاز موضوع بند «ب» ماده ۶۵ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در سال ۱۳۹۹. خاطرنشان می‌سازد در سال ۱۳۹۸ برای تسریع در استانداردسازی سیستم‌های گرمایشی مدارس، سهم آموزش و پرورش از ۲۰ به ۵۰ درصد افزایش یافته است که این روند در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نیز استمرار یافته است.
- توجه ویژه به مناطق کمتر برخوردار همچون استان سیستان و بلوچستان به منظور توسعه عدالت آموزشی.
- پیش‌بینی تأمین اعتبار از محل حساب ذخیره ارزی، موضوع بند (ث) ماده ۶۳ قانون برنامه ششم توسعه از محل ردیف «وزارت آموزش و پرورش - بازسازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی از محل حساب ذخیره ارزی (۵۳۰۰۰۰-۴۸)».
- با توجه به اعتبارات پیش‌بینی شده برای پروژه‌های اجرایی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس از جمله طرح‌های «تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام»، «تکمیل فضاهای آموزشی نیمه‌تمام که پنجاه درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد»، سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور پیش‌بینی کرده است که حدود ۱۷،۶۰۰ کلاس درس به اتمام برسد.

۱۰- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش

۱۰-۱- اقدام‌های پیش‌بینی شده در بودجه بخش در سال ۱۳۹۹

مواردی از اقدامات انجام شده برای بخش در لایحه بودجه ۱۳۹۹، به شرح زیر است:

- افزایش اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی (شامل اعتبارات متفرقه جدول ۲-۷) با رشدی بالغ بر ۲۲,۵ درصد از ۴۶۳ هزار میلیارد ریال سال جاری به حدود ۵۶۷ هزار میلیارد ریال برای سال ۱۳۹۹.
- افزایش اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و ردیف‌های تابعه با رشدی حدود ۱۵ درصد از ۲۷ هزار میلیارد ریال به ۳۱ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.
- افزایش اعتبارات ردیف‌های تابعه وزارت آموزش و پرورش (عمدتاً با ماهیت غیرپرسنلی) با رشدی حدود ۱۷ درصد از ۲۲ هزار میلیارد ریال به ۲۹ هزار میلیارد ریال برای سال ۱۳۹۹.
- افزایش اعتبارات ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها از حدود ۴۲۵ هزار میلیارد ریال سال جاری با رشد ۲۳,۷ درصدی به حدود ۵۲۶ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.
- استمرار اجرای رتبه‌بندی معلمان با پیش‌بینی مبلغ ۲۸,۵۰۰ میلیارد ریال در پایه اعتباری سال ۱۳۹۹ ردیف هزینه‌ای ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها.
- پیش‌بینی مبلغ ۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال در ذیل ردیف متفرقه (۵۷-۵۵۰۰۰۰) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برای پرداخت مطالبات پاداش پایان خدمت کارکنان بازنشسته سال ۱۳۹۸ ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها.
- افزایش ظرفیت خرید خدمات آموزشی از طریق افزایش اعتبارات ردیف هزینه‌ای «خرید خدمات آموزشی در مناطق مورد نیاز» از ۳,۶۳۰ میلیارد ریال به ۷,۵۲۱ میلیارد ریال با رشدی بالغ بر ۱۰۷ درصد به‌منظور افزایش پوشش افراد لازم‌التعلیم با استفاده از ظرفیت بخش غیردولتی در مناطق آموزشی مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش.
- منظور نمودن مبلغ ۱,۰۰۰ میلیارد ریال در سقف اعتبارات سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بابت کمک به خرید کاغذ کتب درسی دوره‌های تحصیلی مختلف در سال تحصیلی ۴۰۰-۱۳۹۹.
- افزایش اعتبارات ردیف هزینه‌ای اداره مدارس خارج از کشور از ۲,۰۷۵ میلیارد ریال سال جاری با رشدی بالغ بر ۴۸ درصد به ۳,۰۷۵ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.

۱۰-۲- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش

- اقدامات تحولی انجام گرفته در راستای اصلاحات ساختاری بودجه بخش به شرح زیر است:
- تعیین دستگاه سیاست‌گذار و دستگاه‌های مجری در بخش آموزش و پرورش عمومی با توجه به ماهیت دستگاه‌ها و برنامه‌های اجرایی ذیل هر یک.
 - بازنگری در عناوین برنامه‌های اجرایی و اصلاح و ادغام و حذف بنا به ضرورت، بر اساس مستندات قانونی فرادستی و اهداف و وظایف دستگاه‌های اجرایی، با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های سیاست‌گذار و دستگاه‌های مجری.
 - بازنگری در فعالیت‌های ذیل برنامه‌های اجرایی، با هدف خروجی یا محصول نمودن ماهیت آن‌ها و اصلاح و ادغام و حذف بنا به مورد، با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های سیاست‌گذار و مجری.

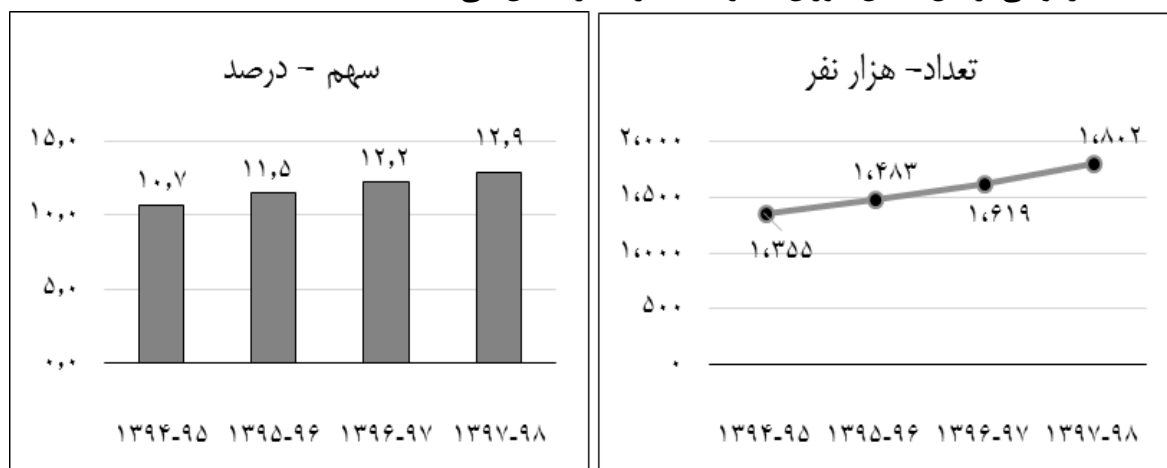
۱۱- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن

- به استناد مفاد مواد (۱۳) و (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۴۱) قانون الحاق برخی از مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، در راستای توسعه عدالت آموزشی و برخورداری هرچه بیشتر افراد لازم‌التعلیم در اقصی نقاط کشور از فعالیت‌های آموزشی و پرورشی که در اسناد فرادستی از جمله سند تحول بنیادین بر آن تأکید شده است، باهدف توسعه فعالیت خرید خدمات آموزشی، اقدام به افزایش اعتبار ردیف هزینه‌ای مربوط به میزانی بالغ بر ۲/۵ برابر اعتبار مصوب سال جاری شده است. توسعه فعالیت خرید خدمات آموزشی که نیز به‌عنوان یکی از اولویت‌های تخصصی رئیس محترم جمهور به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شده است در چارچوب قوانین و مقررات موجود و با نظارت بر کیفیت و ارزیابی خدمات ارائه شده توسط آن وزارت، افزایش کمی و کیفی فعالیت‌های آموزشی و پرورشی را در سطح کلان به دنبال خواهد داشت.
- انتقال فعالیت‌های موازی در زمینه نظام مراقبت اجتماعی دانش آموزان (نماد) به حوزه تخصصی مربوط در وزارت آموزش و پرورش و ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها با توجه به ساختار تشکیلاتی آن وزارت در راستای اجرای صحیح و کامل فعالیت‌های مرتبط با پیشگیری، کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی، آموزش، توانمندسازی و مداخلات به‌موقع پیشگیرانه در زمینه آسیب‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر تهدیدکننده کودکان و نوجوانان و یکپارچه‌سازی ظرفیت‌ها و گسترش همکاری‌های بین وزارت آموزش و پرورش با سایر نهادهای اجرایی مرتبط که موجبات کارایی هزینه‌ها و اثربخشی فعالیت‌ها را در بلندمدت موجب خواهد شد.

۱۲- نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش

• مدارس غیردولتی

رشد روزافزون جمعیت متقاضی آموزش و پرورش عمومی و لزوم پوشش افراد لازم‌التعلیم توأم با ارتقای کیفیت آموزشی از یک طرف و محدودیت منابع مالی دولت از طرف دیگر؛ ضرورت مشارکت مردم و ارائه خدمات آموزشی توسط بخش غیردولتی را بیش از پیش ضروری می‌کند و از این رو، توسعه مشارکت بخش غیردولتی در فعالیتهای آموزشی و پرورشی از جمله اقدامات سیاستی است که در مستندات قانونی نیز بر آن تأکید شده است. از مصادیق بارز مشارکت بخش خصوصی در امر آموزش عمومی، وجود فعالیت مدارس غیردولتی است. در طول سال‌های گذشته، جلب مشارکت‌های مردمی از طریق ایجاد و گسترش مدارس غیردولتی مورد توجه وزارت آموزش و پرورش بوده است. افزایش تعداد و سهم دانش‌آموزان غیردولتی در توسعه و رقابتی کردن فعالیتهای آموزشی نقشی اساسی داشته و بنابراین یکی از شاخص‌های نظام آموزشی کشور به حساب می‌آید. در بررسی فعالیت مدارس غیردولتی مشاهده می‌شود در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، تعداد ۱،۳۵۵ نفر (۱۰/۷ درصد) از کل دانش‌آموزان را دانش‌آموزان مدارس غیردولتی تشکیل داده‌اند که با طی روند افزایشی طی دوره زمانی مورد بررسی، تعداد این گروه از دانش‌آموزان به ۱،۸۰۲ هزار نفر (۱۲/۹ درصد) از کل دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است. در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، سهم دانش‌آموزان غیردولتی از کل دانش‌آموزان حدود ۱۴ درصد را نشان می‌دهد.

نمودار ۳: سهم برنامه‌های آموزشی در اعتبارات هزینه‌ای بخش در سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال

۱۳۹۹

منبع: سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش، سال‌های مختلف.

اگرچه طی این سال‌ها شاهد افزایش سهم فعالیت بخش غیردولتی در آموزش عمومی هستیم، اما با توجه به اهمیت موضوع، میزان توفیق بیشتر در این زمینه نیازمند ایجاد زمینه‌های تقویت انگیزه برای بخش خصوصی در قالب سیاست‌های حمایتی برای مشارکت هر چه بیشتر خواهد بود.

۱۳- واگذاری تولید و خدمات بخش به بخش غیر دولتی

• طرح خرید خدمات آموزشی

به استناد مفاد مواد (۱۳) و (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۴۱) قانون الحاق برخی از مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و نیز تبصره‌های قوانین بودجه سنواری کشور که اجازه کاهش تصدی‌گری و کیفیت‌بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مدارس دولتی و خرید خدمات آموزشی از بخش غیردولتی را به دولت داده است، طرح خرید خدمات آموزشی از سال ۱۳۹۳ در وزارت آموزش و پرورش با رعایت مفاد اصل سی‌ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اجرایی شده است. با توجه به اینکه از اهداف اصلی خرید خدمات، کاهش تصدی‌گری دولت در راستای کارایی و اثربخشی هزینه‌هاست، «حرکت به سمت جایگزین‌سازی تدریجی ارائه مستقیم خدمات آموزشی توسط دولت با خرید خدمت»، نیز به‌عنوان یکی از اولویت‌های تخصصی ابلاغی رئیس جمهور به وزارت آموزش و پرورش مورد تأکید قرار گرفته است. اجرای طرح خرید خدمات آموزشی برای جذب کودکان بازمانده از تحصیل تمامی نقاط کشور قابلیت اجرایی داشته و تنها به مناطق محروم و روستاهای دورافتاده اختصاص ندارد. اگرچه از حدود ۳۱۹ هزار دانش‌آموز تحت پوشش این طرح در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، بالغ بر ۸۵ هزار نفر (بیش از ۲۶ درصد) از افراد لازم‌التعلیم استان سیستان و بلوچستان بوده و صرفاً تعداد ۸۳۵ نفر از شهر تهران و شهرستان‌های استان تهران که بیشتر در نقاط حاشیه شهر یا مناطق با تراکم بالای دانش‌آموز بوده را شامل شده است.

فعالیت مذکور که تا قبل از سال ۱۳۹۶ در قالب یک فعالیت در ذیل ردیف‌های وزارت آموزش و پرورش قرار داشت، با توجه به اهمیت آن؛ در سال ۱۳۹۷ در قالب ردیف هزینه‌ای مستقل با اعتباری بالغ بر ۳،۰۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه مصوب شد و تا پایان سال از مبلغ ۲،۹۱۰ میلیارد ریال اعتبار ابلاغی، حدود ۲،۳۱۵ میلیارد ریال (۷۹/۵ درصد) آن پرداخت گردید. اعتبار ابلاغی سال جاری ردیف هزینه‌ای مذکور بالغ بر ۳،۵۲۱ میلیارد ریال است که نسبت به رقم ابلاغی سال ۱۳۹۷، حدود ۲۱ درصد رشد دارد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نیز با توجه به ماهیت و گستره و اهمیت فعالیت خرید خدمات آموزشی؛ ضمن اصلاح عنوان ردیف هزینه‌ای مرتبط از «وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار» به «وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق مورد نیاز»، اعتبار مربوط نیز با بیش از ۲/۵ برابر رشد، به رقم ۷۵۲۱ میلیارد ریال افزایش یافته که مقرر است با اختصاص اعتبار مذکور در طول سال آتی، حدود ۶۲۷ هزار نفر از افراد لازم‌التعلیم گروه سنی مرتبط با دوره آموزش ابتدایی و دوره‌های اول و دوم متوسطه تحت پوشش آموزشی قرار گیرند.

۱۴- مهم‌ترین اقدامات و عملیات اولویت‌دار در فعالیت‌ها و کاهش هزینه‌های غیر ضروری

بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

- تقویت زیرساخت‌های اطلاعاتی و استقرار دولت الکترونیک در راستای اصلاح ساختار اداری و کاهش تعداد مناطق آموزشی.
- افزایش ظرفیت خرید خدمات آموزشی برای مناطق مورد نیاز و برون‌سپاری و توسعه مشارکت بخش غیردولتی در آموزش‌های کار و دانش با هدف توسعه عدالت آموزشی، تأمین شرایط لازم جهت برخورداری همگان از خدمات آموزشی و پرورشی و افزایش کیفیت ارائه خدمات ضمن تأکید بر نظارت بر کیفیت و ارزیابی خدمات ارائه شده توسط وزارت آموزش و پرورش با تدوین الگوی خرید خدمات آموزشی.
- فراهم کردن زمینه اجرای سیاست کاهش تدریجی نیروی انسانی متخصص در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود به منظور به تأخیر انداختن زمان بازنشستگی معلمان و نگهداشت نیروی انسانی متخصص به موازات توسعه جذب و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز از طریق فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی.
- تکمیل فرایند استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در دستگاه‌های اجرایی بخش در راستای ساختارمحور کردن فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، استقرار الگوی مدیریت و کنترل هزینه باهدف ایجاد شفافیت و کارایی هزینه.
- یکپارچه‌سازی سامانه‌های آماری و اطلاعاتی و مالی دستگاه‌های اجرایی بخش در جهت هم‌افزایی و غنی‌سازی مستندات پشتیبان سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های بخش.
- فراهم کردن زمینه تشکیل سازمان آموزش بزرگسالان از طریق ادغام و تجمیع سازمان نهضت سوادآموزی با واحدهای آموزش از راه دور و آموزش بزرگسالان در ذیل معاونت‌ها و سازمان‌های تابعه وزارت آموزش و پرورش باهدف چابک‌سازی ساختار اداری و کاهش هزینه‌ها.
- استقرار سامانه مکان‌یابی مدارس و توسعه فضاهای آموزشی بر اساس پیش‌بینی جمعیتی باهدف ساماندهی مدارس زیر نرم.

منابع

قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور- سازمان برنامه و بودجه کشور.

قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور- سازمان برنامه و بودجه کشور.

قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور- سازمان برنامه و بودجه کشور.

لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور- سازمان برنامه و بودجه کشور.

گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران- ۱۳۹۶، سازمان برنامه و بودجه کشور.

سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش، سال‌های تحصیلی مختلف.

<http://www.UNESCO.org/stats/gender/web/genstats-2018>.

<http://datatopics.worldbank.org/education>.